Møre og Romsdal fylkeskommune

Tilstandsrapport Den Trondhjemske postvei

Vestnes kommune

Siw Helen Myrvoll Grønland
26.10.2020

Innhold

1 Innledning 3

2 Oppdragets mål 4

3 Feltundersøkelser 5

3.1 Befaringsperiode 5

3.2 Metode 5

3.2.1 Registreringsnivå – visuell tilstandsvurdering av veien 5

3.2.2 De ulike tilstandsgradene 5

3.3 Arbeidsverktøy 10

4 Registrering i Askeladden 11

4.1 Nivåinndeling av postveien 11

4.1.1 Autentisk vei 11

4.1.2 Linjeføring 12

4.2 Veirelaterte kulturminner 13

4.2.1 Bruer 13

4.2.2 Landingsvorer 14

4.2.3 Stikkrenner 15

4.2.4 Støttemurer 16

4.2.5 Rodesteiner og merkesteiner 17

4.2.6 Skysstasjoner og poståpneri 18

5 Postveiens muligheter i kommunen 19

5.1 Oversiktsbilde – postveien gjennom hele kommunen 19

5.2 Veitraseer og kulturminner som kan fremheves 20

5.2.1 Parsell 1 Kommunegrense Ålesund – Nyfonnsletta trase fra 1880-årene 22

5.2.2 Parsell 2 Kommunegrense Ålesund – Kapteinbua i Fremstedalen, trase fra 1786 22

5.2.3 Parsell 3 og 4 24

6 Parseller i Vestnes - anbefalte tiltak 25

6.1 Parsell 1 Kommunegrense Ålesund – Nyfonnsletta 25

6.1.1 Om strekningen generelt 25

6.1.2 Problempunkter på strekningen 26

6.2 Parsell 2 Kommunegrense Ålesund – Kapteinbua i Fremstedalen år 1785-87 33

6.2.1 Om strekningen generelt 33

6.2.2 Problempunkter på strekningen 34

6.3 Parsell 3 Nyfonnsletta – Skorgeneskleiva 70

6.3.1 Om strekningen generelt 70

6.3.2 Problempunkter på strekningen 70

6.4 Parsell 4 Skorgeneskleiva – Vestnes/Kvalvika 78
6.4.1 Om strekningen generelt 78
6.4.2 Problempunkter på strekningen 78
7 Oppsummering 82
8 Vedlegg 83
8.1 Veiens tilstandsgrader for parsellene 83
8.1.1 Oversikt over tilstandsgrader parsell 1 84
8.1.2 Oversikt over tilstandsgrader parsell 2 85
8.1.3 Oversikt over tilstandsgrader parsell 3 86
8.1.4 Oversikt over tilstandsgrader parsell 4 87
8.2 Fotoliste 88
8.2.1 Parsell 1 Ørskogfjellet kommunegrense – Nyfonnsletta (1830-trase) 88
8.2.2 Parsell 2 Ørskogfjellet kommunegrense – Nyfonnsletta (1786-trase) 88
8.2.3 Parsell 3 Fremstedal – Skorgeneskleiva 88
8.2.4 Parsell 4 Skorgeneskleiva – Vestnes/Kvalvika 88
8.3 Kilder 88

1 Innledning

Postvesenet ble stiftet den 17. januar i 1647 og fast postgang ble innført på fire strekninger mellom Kristiania – København, Kristiania – Trondhjem, Kristiania – Bergen og Kristiania – Skien – Kongsberg. Forsendelser av brev og andre papirer var i begynnelsen bare mellom personer med offentlige verv i Norge, amtmenn, prester og andre som hadde en viktig rolle i datidens samfunn. Postrutene ble opprettet for å sikre jevnlig postgang og for å binde landet sammen. Posten gikk da fra å være sendt med egne bud mellom to personer til å bli sendt mellom postbønder langs en postrute frem til mottaker. Noen gårder som lå langs veistrekningen til postveien ble utpekt som postgårder og poståpneri, mens andre fikk ansvar for vedlikehold av veien og plikt med skyss av reisende. Postgangen mellom Trondheim og Bergen, og til de lokale stedene på denne strekningen, var ustabil og det kunne gå flere uker og måneder mellom hver gang posten kom. Posten fra for eksempel Trondheim til Bergen måtte innom Kristiania før den kom til Bergen. Tilsvarende gjaldt også for post til for eksempel Kristiansund eller Tingvoll. Dette skapet et behov for å opprette en egen postrute mellom Trondheim, Bergen og Stavanger. De eldste postrutene kan dateres til 1653-56, da det ble valgt ut hvilke gårder som skulle være postgårder. På den tiden var det ingen regelmessig postgang på denne ruten, og den 25. desember 1694 ble det bestemt at det skulle opprettes ukentlig postforsendelse til og fra Nordmøre – Trondheim. Posten skulle gå hver tirsdag, men det gikk mer enn 50 år før ordningen med ukentlig postgang fungerte slik den var ment å gjøre.

Anleggelsen av Den Trondhjemske postvei i 1785 gjorde ferdselen enklere for postbøndene å frakte posten. Veistrekningen er et av Norges lengste kulturminner og var fylkets første hovedvei som ga en sammenhengende ferdsel mellom Bergen og Trondheim. Som kulturminne er strekninger med bevarte veier viktig å ta vare på for ettertiden som et minne om den tidligste infrastruktur og kommunikasjonssåre i landet vårt. Det gjelder også for tilhørende kulturminner som bruer, stikkrenner og steiner som markerer roder, viser avstand mellom byer eller steder og lignende. Vestnes har en flott strekning på Ørskogfjellet som er verdt å fremheve og samarbeide med Ålesund kommune om en lang, helhetlig strekning. Her kan det gjøres tiltak med å gjøre veien bedre farbar og sette opp skilt for å vise frem postveien og turmuligheter i dette området.

2 Oppdragets mål

- Kartlegging av postveiens tilstand og vurdering av tiltaksbehov. Se på om det har skjedd endringer og hvilke endringer som har skjedd med veitraseene siden forrige registrering i 1993.
- Vurdering av veiens tilstand med henblikk på skjøtsel og istandsetting, slik at postveien kan tas i bruk til friluftsliv, kultur og historieformål.

3 Feltundersøkelser

3.1 Befaringsperiode

Befaringen ble gjort i tidsrommet 24.06.19 – 28.06.19 og 6.08.20 – 8.08.20. Registreringen ble utført av arkeolog Siw Helen Myrvoll Grønland, prosjektansatt i Møre og Romsdal fylkeskommune.

3.2 Metode

Registreringsarbeidet har blitt utført ved befaring til fots og er en overflatevurdering. Metoden er gjort med en visuell overflateregistrering av veitraseene hvor målet har vært å vurdere veiens tilstand og behov for istandsetting og rydding av vegetasjon. Arbeidet har blitt utført ved fotografering, kartfesting og registering av tilstanden til veiens ulike elementer som stikkrenner, bruer, veidekke og andre veirelaterte kulturminner.

3.2.1 Registreringsnivå – visuell tilstandsvurdering av veien

Veitraseene er vurdert visuelt ut fra hvordan de ser ut i dag, hvilke skader og endringer som har oppstått på veien siden forrige registrering i 1993. Veiens synlighet i landskapet har vært viktig å vurdere i forhold til grad av gjengroing og hvor det bør gjøres skjøtselsarbeid. Behovet for restaurering/istandsetting av veien er vurdert ut fra størrelsen på skader forårsaket av naturprosesser. Synligheten er sentralt i forhold til veien som kulturminne og for å kunne legge til rette for turmuligheter med historisk innblikk. Veien som helhet, og i sammenheng/relasjon med andre kulturminner som ligger langs en strekning, kan også vurderes ut fra opplevelsesverdien den vil ha for brukere av veien.

3.2.2 De ulike tilstandsgradene

Fastsetting av tilstandsgrader har vært vurdert ut fra hvor skadet veien er, og hvor stort behovet er for istandsetting. Referansenivået for de ulike tilstandsgradene er satt med utgangspunkt i registreringsgradene i Askeladden og Statens vegvesens «Rettleiar for skjøtsel, vedlikehald og restaurering», og har følgende inndelinger:

3.2.2.1 TG0 – Ingen umiddelbare behov

Kulturminne har ikke skjøtselsbehov eller omdefinert fra fredet til ikke-fredet. Kulturminner med denne tilstandsgraden har ingen synlige skader og ingen tiltak er nødvendig. Moderne veitraseer som sammenfaller med postveiens trase ligger innunder denne kategorien, da linjeføringen er bevart, men alle spor etter opprinnelig postvei er borte.

Eksempel på TG0
Bildet er tatt i Ørskog og er veitrase ned til Sjøholt. Veien fremstår som avflatet og utvidet moderne grusvei og asfaltert vei for biler.

3.2.2.2 TG1 - Ordinært behov for tiltak

Kulturminnet er intakt eller ikke har behov for tiltak utover normal skjøtsel.
Normal skjøtsel innebærer rensing av vegetasjon i for eksempel murer, rundt stikkrenner og grøfter, fjerning av små trær og/eller løsmasser.

Eksempel 1
Bildet av brufundamentet ved elva som kommer fra Skorgedalsgrova er et eksempel på en TG1.

Steinene i fundamentet ligger jevnt og har ingen skader eller sig. Som man ser av bildet, så er muren tynget av tykt lag av mose og små bjørketrær.

I slike tilfeller fjernes mosen som vokser på og mellom steinene, også små, unge trær og busker. Løse trær og greiner fjernes og legges på egnet sted.

Eksempel 2
Bildet er tatt ca. 250 m fra parkeringsplass ved Kapteinbua og viser godt gjengrodd veilegeme med stort skjøtselsbehov, TG1.

Grøftene er lite synlige på grunn av tett vegetasjon og gresset gir inntrykk av at veien går i ett med grøftene.

Det kan skjule seg andre skader under veier som har denne graden av tilgroing og veien bør sjekkes for dette i forbindelse med skjøtselsarbeidet.

3.2.2.3 TG2 – Moderat behov for tiltak

Kulturminnet er skjemmet eller har en mindre skade, og det er behov for tiltak. Graden referer til skader med behov for utbedring og at det gjøres en vurdering på hvor raskt tiltak bør igangsettes. Det er behov for at utviklingen overvåkes, hvis tiltaket ikke settes i gang innen rimelig tid. Slike skader krever istandsetting av for eksempel kollapsede eller tette stikkrenner med rennende vann som finner nytt løp over veien, store trær som sprenger på steinene i muren eller at muren har sig i form av en «mage».

Eksempel på TG2
Bildet er tatt på veitraseen i parsell 2 i Tingvoll og viser stikkrenne hvor vannet har funnet nytt løp over veien.

I dette eksemplet er stikkrennen enten delvis tett eller røret som går i denne ikke er dimensjonert for større vannmengder som gir stor vannføring. Vannet vil over tid grave ut veien og istandsetting gjøres innen rimelig tid.

3.2.2.4 TG3 – Betydelig behov for tiltak

Kulturminnet er skadet og har stort behov for tiltak. Gjelder for veiminner med omfattende skader som krever snarlig tiltak. Skader av denne typen utgjør en risiko ved bruk og krever strakstiltak eller sikring ved avsperring for ferdsel. Dette kan gjelde murer og brufundamenter med stor fare for utrasing på grunn av rotspregning fra store røtter. Graden brukes også i tilfeller der det allerede har skjedd et sammenbrudd/funksjonssvikt.

Eksempel 1
Et eksempel på sig i fundamentet til liten steinhellebru/stikkrenne med og fare for kollaps ved jevnlig bruk. Bildet er tatt i en annen kommune.

Eksempel 2
Store skader. Vei som har kollapset på grunn av vannets krefter. Her kan det ha vært en stikkrenne som har kollapset og vannet har gravd ut veien. Krever tiltak innen rimelig tid, for at den ikke vannet skal fortsette å erodere på veien.

Bildet er tatt nedenfor Auspholen på Ørskogfjellet.

3.2.2.5 TG4 – Tapt

Kulturminnet er tapt på grunn av inngrep eller naturforhold. Eksempler på dette er moderne veitrase er lagt opp på samme veitrase som postveien og alle spor etter denne er borte, eller vegetasjonen kan ha gjort så store skader at kulturminnet har gått i oppløsning.

Eksempel på TG4
Et eksempel på hvordan anleggsarbeid har skadet deler av kulturminnet.

Bildet er tatt ved skitrekket på Ørskogfjellet og her er deler av postveien som lå inntil hytteveien grav bort og det er lagt overflødig jord og fyllmasser oppå postveien.

3.3 Arbeidsverktøy

For registreringer i felt, har det digitale arbeidsverktøyet Collector blitt brukt sammen med kart og data fra registreringen i 1993. Collector er en app med digitale kartdata med oversikt over postveiens trase gjennom fylket. Den viser hvor postveien har gått, både den som ble bygd i 1785 og den i 1830. Appen har innlagt GPS og man kan se hvor man beveger seg i terrenget til enhver tid. Markeringer i form av punkter og linjer kan legges inn i Collector og til disse kommer det opp egne vinduer som man kan skrive notater i og legge inn tilstandsgraden på veien og kulturminnene. Markeringene viser også hvor i terrenget et kulturminne står eller hvor veien har gått.

I tillegg til Collector, har kartleggingen og registreringen av postveien i 1993 dannet utgangspunktet for befaringen og er et sammenligningsgrunnlag av postveien per 2019.

Etter kartleggingen i felt, registreres alle data og bilder inn i kulturminnedatabasen Askeladden. Dette er en database over kulturminner, kulturmiljøer og enkeltminner i hele Norge. Den gjør det mulig å holde oversikt over kulturminnene som er registrert, tilstandsgraden og hvilket behov for tiltak hvert enkeltminne har. Databasen brukes av fagfolk som arbeider med kulturminner og andre som har behov for tilgang. Informasjonen som ligger i Askeladden er sammenkoblet med nettstedet kulturminnesok.no, som kan brukes av alle som er interessert i mer kunnskap om et kulturminne eller kulturmiljø. I kulturminnesøk finnes de samme kulturminnene som ligger i Askeladden, men beskrivelsene av disse skal være tilpasset folk flest.

4 Registrering i Askeladden

4.1 Nivåinndeling av postveien

Veiene i Vestnes kommune er bevart i ulik grad gjennom kommunen og bevaringskategoriene strekker seg fra autentiske veier til traseer som er sammenfallende med motorvei.

4.1.1 Autentisk vei

Med autentisitet menes at veiens utforming i forhold til oppbygning av veikropp, bredde, grøfter og linjeføring er bevart. Dette utgjør postveiens særtrekk. Veidekket kan variere med hvor i terrenget veien ligger og type vegetasjon. Nedenfor er et eksempel på en autentisk veistrekning.

Autentisk veitrase over Ørskogfjellet.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

4.1.2 Linjeføring

Postveiens særtrekk er borte, men linjeføringen av veien er bevart. Bildet nedenfor er et eksempel på bevart linjeføring og er tatt ved Brastadneset.

Bevart linjeføring uten postveiens særtrekk.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

4.2 Veirelaterte kulturminner

Med veirelaterte kulturminner menes enkeltminner som kan knyttes til direkte bruk av postveien, som rodesteiner og bruer. Bygninger som poståpnerier/postgårder og skysstasjoner utgjør også en del av postveien som kulturminne, men er indirekte knyttet til postveien.

4.2.1 Bruer

Bruene som er registrert i Askeladden er av varierende bevaringsgrad og består hovedsakelig av stein eller steinheller, både med og uten hvelving. De fleste av bruene er rester av bruer i form av brukar/fundamenter eller brukar med nytt bruspenn og brudekke. Eksempler på ulike typer av bruer og brukar som er bevart.

Bildet viser et eksempel på bru med nyere brudekke i tre på parsell 4 i Vestnes sentrum.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

4.2.2 Landingsvorer

For post som kom sjøveien ble det bygget landingsvorer som en forlengelse og videreføring av postveien. Vorene gjorde det enklere for postbåten å legge til da den kom i land. Det har vært en landingsvor i Vestnes ved Vestneshagen, men det er noe usikkerhet om hvor denne lå. Voren er fjernet, forsvunnet eller utbygd, og finnes ikke i opprinnelig stand. Bildet nedenfor viser hvordan landingsvorene kan ha sett ut.

Eksempel på landingsvor i stein. Denne ligger ved Amdamsneset i Ørskog.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

4.2.3 Stikkrenner

Stikkrennene ble bygd opp av steinheller for at ikke vannet skal erodere bort veibanen over tid. Disse finnes i ulike størrelser og de største kalles også for steinhellekister og er en mellomting mellom liten bru og stikkrenne.

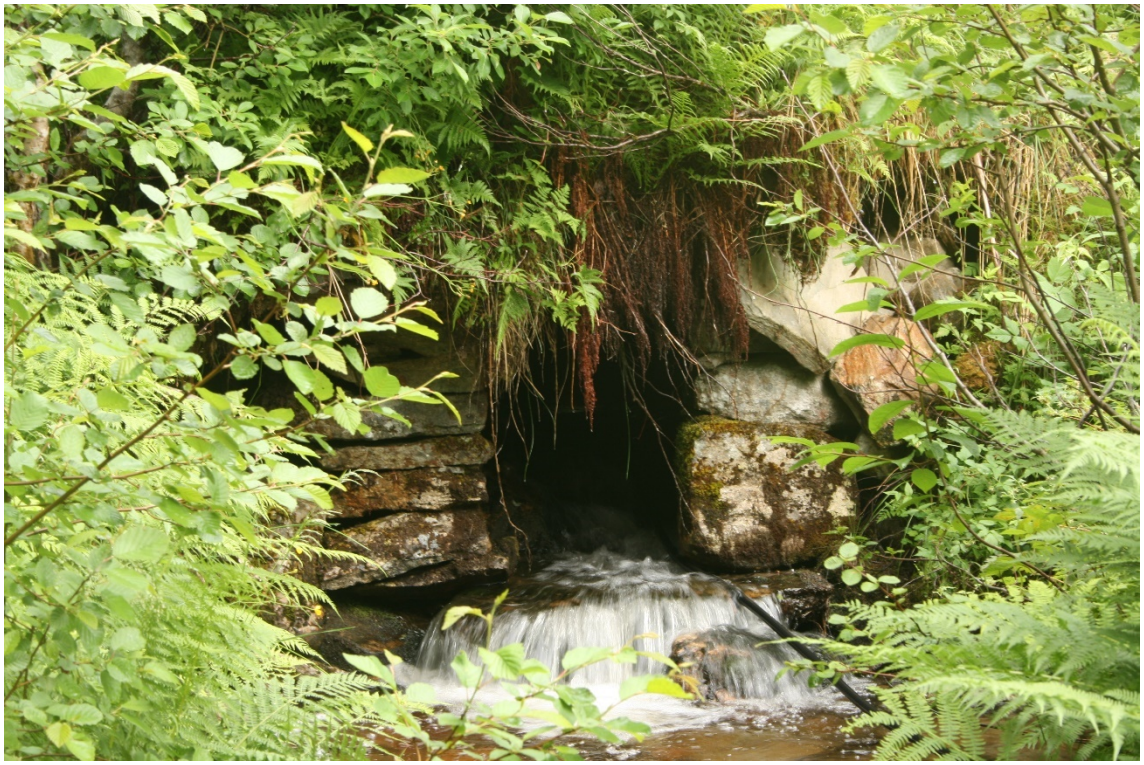

Et eksempel på stikkrenne oppbygd av steinheller. Ligger i parsell 2, Vestnes.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

4.2.4 Støttemurer

Langs postveien er det på enkelte strekninger satt opp støttemurer for å gi en jevn veibredde og for å holde massene på plass. Murene er tørrmurte, det vil si det er brukt naturstein uten noen form for binding og det er steinenes plassering som gjør muren stabil.

Et eksempel på støttemur for vei, i Stranda kommune.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

4.2.5 Rodesteiner og merkesteiner

Rodesteiner, merkesteiner og milesteiner ble satt langs postveien for å markere ulike funksjoner. Rodesteinene ble brukt for å markere hvilke delstrekninger av veien hver gård hadde ansvar for. Gårdene langs veien ble delt inn i roder (strekninger) hvor de hadde plikt til å vedlikeholde veien. Rodesteinene var risset inn med rodenummer og gårds- og bruksnummer.

Merkesteiner står gjerne ved bruer med opplysning om brunavn, både med og uten årstall.

Milesteinene viste avstander mellom steder, og kunne for eksempel fortelle hvor langt det var igjen til et knutepunkt, tettsted eller by.

Merke-/grensestein ved skitrekket på Ørskogfjellet i parsell 2, Vestnes.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

4.2.6 Skysstasjoner og poståpneri

Skysstasjoner ble opprettet på utvalgte gårder langs veien, hvor bøndene hadde skyssplikt ovenfor adelen, kongen og embetsmenn. Fri skyss med hest og vogn skulle gå helt frem til neste skysstasjon, og det ble fort en heldagsjobb for bonden. I tillegg til skyss var også stasjonene et gjestgiveri med tilbud om overnatting og mat. Det har eksistert en skysstasjon på strekningen gjennom Vestnes som lå på Ellingsgard, ved Krokåna.

Poståpneriene var små postkontorer som ble opprettet på gårder, skysstasjoner og vertshus. Poståpneren hadde fullmakt til å åpne postskreppen for å ta ut og legge inn post. Ansvaret ble lagt på den som var lese- og skrivekyndige, som prester, embetsmenn eller gjestgivere.

Skysstasjon på Ellingsgard.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

5 Postveiens muligheter i kommunen

5.1 Oversiktsbilde – postveien gjennom hele kommunen

Vestnes kommune har en flott, autentisk postveitrase på Ørskogfjellet som kan tilrettelegges for fotturer i samarbeid med Ålesund kommune. Det er en flott mulighet til å utvikle en felles sammenhengende turvei på 8-9 km som går fra Fremstedal til Valgermo i Ålesund kommune. Ruten bli et spennende turmål hvor det er mulig å gå kortere og lengre etapper. Veien går gjennom vekslende terreng, fra skog i dalen til myr- og våtmark i fjellet. Variasjonen i vegetasjon og naturmiljø, vil også kunne by på varierte naturopplevelser og dyreliv. Dagsturhytter er under planlegging av arkitekt og vil stå langs denne strekningen. Hyttene vil gi muligheter for enkel overnatting med kokeplater og toalett.

Kommunen har også en godt bevart veistrekning fra 1830-årene som går over Ørskogfjellet. Veien ligger på fastere grunn og er ikke like preget av myr- og våtmark som den eldste traseen fra 1780-årene. Denne strekning er fint til kortere turer og kan gås frem og tilbake på samme dag, og utgjør en lengde på 1,5 km en vei. Omtrent 700 meter av strekningen omfatter den yngste traseen, den andre halvdelen av veien er sammenfallende med den eldre traseen fra veiknutepunktet og frem til parkeringen i Fremstedal.

Traseen videre fra Fremstedal er sammenfallende med Europaveien frem til Skorgeneskleiva. Herfra er veien forsvunnet i forbindelse med boligutbygging, til den dukker opp som gresskledd vei i skogen på Brastad. Området her egner seg godt til å sette opp skilt og informere om postveien og hvor den har gått.

I Vestnes sentrum kan den flotte brua som går over sundet fremheves som en viktig del av postveien og dens historie. Ved en av bruovergangene kan det sette opp skilt med informasjon om hva slags type bru dette er og for eksempel en kort historikk om byggingen av den og veien. Her ville det også vært fint og hatt med noe om lokalhistorie knyttet til postleveranse for eksempel.

5.2 Veitraseer og kulturminner som kan fremheves

I forbindelse med kartleggings- og registreringsarbeidet ble veistrekningen delt inn i 4 parseller med tilhørende enkeltminner. Inndelingen er basert på knutepunkter langs veistrekningen som veikryss der veier møtes og går sammen eller går i hver sine retninger. Parsellene er inndelt på følgende måte:

- Parsell 1 Kommunegrense Ålesund – Nyfonnsletta
- Parsell 2 Kommunegrense Ålesund – Kapteinbua, Fremstedalen, trase fra 1786
- Parsell 3 Nyfonnsletta – Skorgeneskleiva
- Parsell 4 Skorgeneskleiva – Vestnes/Kvalvika

For Vestnes kommune oppfordres det til godt samarbeid med Ålesund kommune om en helhetlig og langstrakt turstrekning som skal gå fra Valgermokrysset til parkering i Fremstedal. Strekningen det gjelder er den eldste veitraseen ved Nysæternakken, over Haugsæter, med krysning av Europaveien på Singlarbakken og videre ned mot Valgermo. Til sammen utgjør avstand på strekningen omtrent 8-9 km, og egner seg flott til både lengre og kortere etapper. Strekningen er inntegnet med blått i kartene på de neste sidene, og viser til sammen den totale traseen fra Fremstedal via den eldste trasen og frem til Valgermo i Sjøholt.

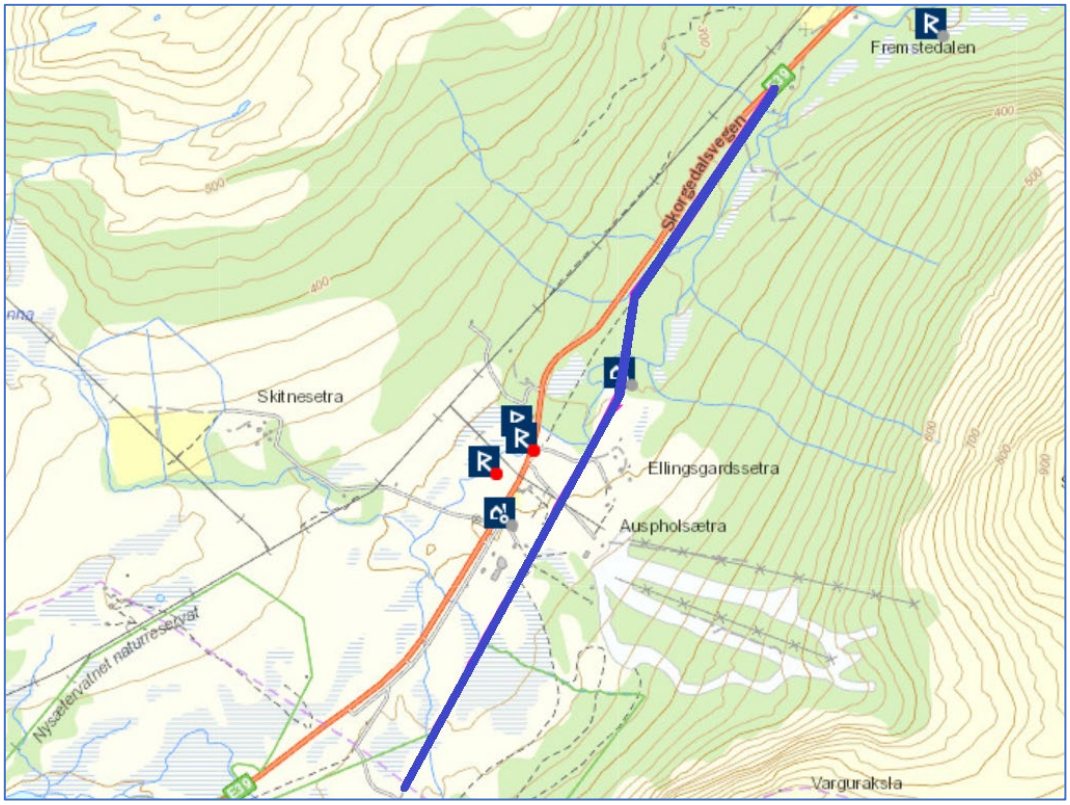

Strekningen Fremstedal – eldste trase, parsell 2 Vestnes kommune.

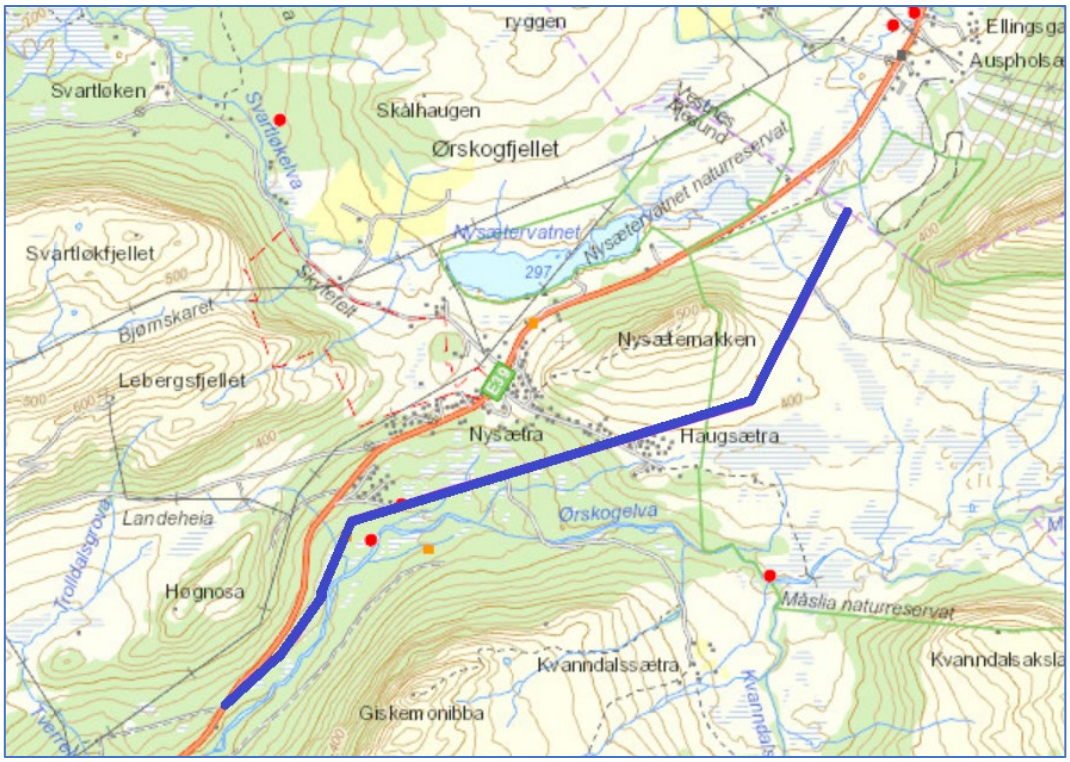

Trase fra kommunegrensen til Ålesund og frem til krysningspunkt for vei, Singlarbakken.

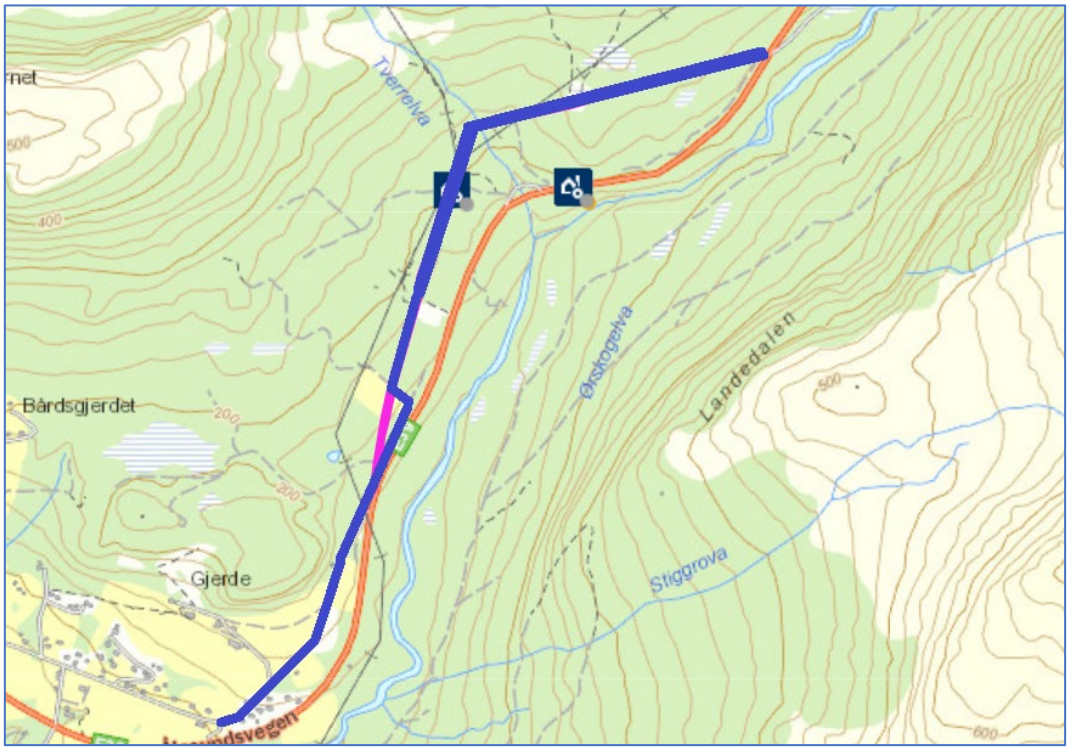

Strekning Singlarbakken – Valgermo

5.2.1 Parsell 1 Kommunegrense Ålesund – Nyfonnsletta trase fra 1880-årene

Denne parsellen utgjør en strekning på ca. 2 km og går fra kommunegrensen til knutepunktet hvor veien møter den eldre traseen fra 1780-årene. Deretter blir begge veiene sammenfallende i en trase frem mot riksveien ved Kapteinbua. Veistrekningen er lagt over myr og våtmark enkelte steder, men med riktig tilrettelegging kan veien tas i bruk som turvei. Det er 1,5 km som egner seg for tur på denne strekningen, og inkluderer da også den sammenfallende traseen for begge veiene.

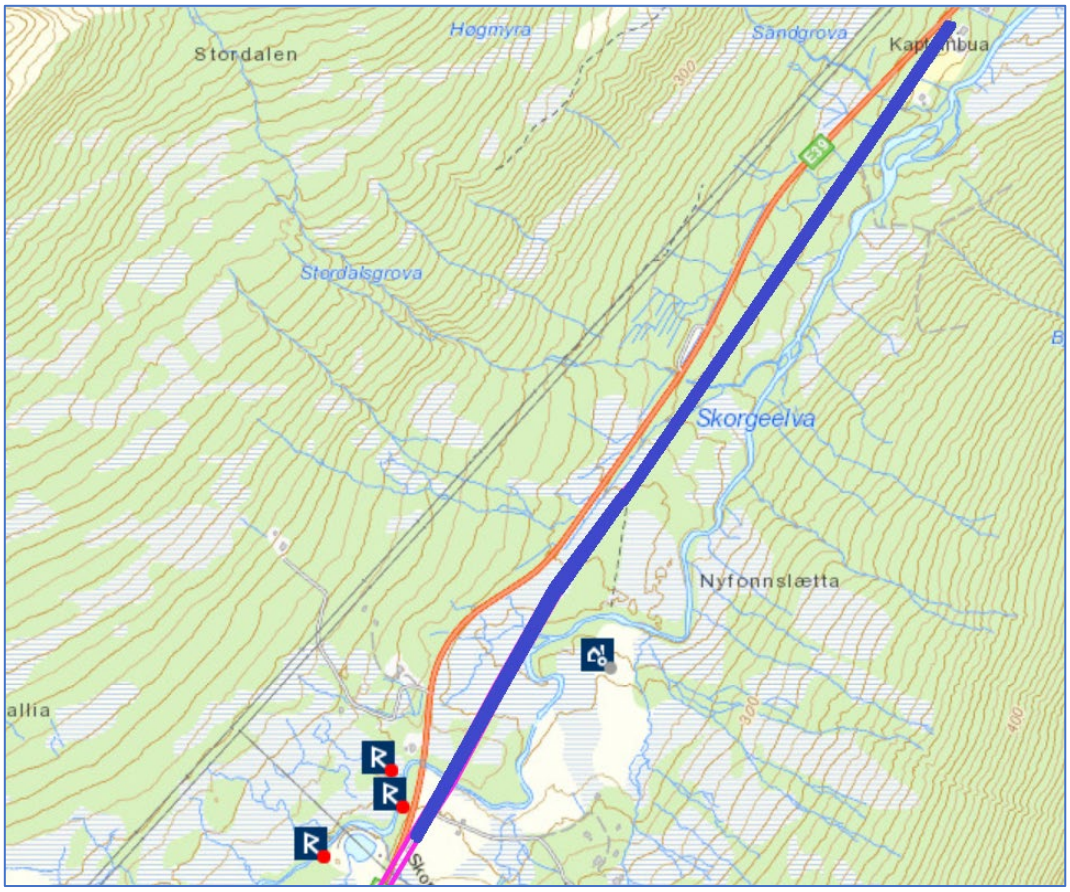

Blå markering viser trase fra 1830-årene.

5.2.2 Parsell 2 Kommunegrense Ålesund – Kapteinbua i Fremstedalen, trase fra 1786

Parsellen er allerede fremhevet på side 20 og gir en unik mulighet for å tilrettelegge en langstrakt trase gjennom Vestnes og Ålesund kommune. Strekningen vil gi en flott opplevelse som historisk vandrerrute og et godt innblikk i postveihistorien. Ved Kapteinbua er det gode parkeringsmuligheter og området egner seg godt for å sette opp skilt med informasjon om postveien og posthistorien.

Parkeringsplass ved Kapteinbua, Fremstedal.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Før arbeidet med å tilrettelegge og istandsette veien som turvei kan igangsettes, kreves det grundigere vurderinger og tiltak. Dette på grunn av at veien ligger i myr- og våtmarksområde og dermed er mer sårbar enn veier som går gjennom annet terreng og underlag. Selve veien består av vått fyllmateriale og tåler dermed mindre belastning og er skjørere for endringer. Plan for tiltak som skal iverksettes gjøres derfor i samarbeid med kulturvernmyndigheter.

Veien er ekstra sårbar over myrene. Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

5.2.3 Parsell 3 og 4

I disse parsellene ligger postveien under dagens bilvei eller den har blitt borte i forbindelse med boligutbygging. I Skorgevika – Brastad, parsell 4, går det en kort veistrekning på ca. 300 – 400 meter som er gresskledd. I dette området kan det settes opp informasjonsskilt som forteller om postveien og viser hvor denne har gått. I denne parsellen kan den flotte bjelke- og sprengverksbrua fremheves gjennom informasjonsskilt og veihistorie.

Bjelke- og sprengverksbru i parsell 4, Vestnes sentrum.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6 Parseller i Vestnes - anbefalte tiltak

Veien er delt inn i fire parseller og for hver av parsellene er det registrert tilhørende enkeltminner for strekningen. Dette gjelder traseer med tydelig opp veikropp og linjeførte strekninger. Veirelaterte enkeltminner som bruer, ulike type steiner som viser brunavn, milesteiner, rodesteiner og landingsvorer er registrert som enkeltminner for hver parsell. Skysstasjoner og poståpnerier er registrert som egne kulturminner, siden disse ikke hører til veien direkte.

6.1 Parsell 1 Kommunegrense Ålesund – Nyfonnsletta

Askeladden ID: 269222

6.1.1 Om strekningen generelt

Parsellen er på 1.8 km og er veitraseen som ble anlagt på 1880-tallet. Den går i rett linje fra kommunegrensen til Ålesund, tidligere Ørskog, frem til knutepunktet hvor veien møter den eldre traseen fra 1786. Ved kommunegrensen går veien som gruset vei i ca. 200 meter frem til veien avsluttes brått av en høy veiskjæring over parkeringsplass. Herfra er veien sammenfallende med riksveien 900 meter og derfor tapt. Den autentiske delen av traseen går over et veldig vått område med hovedsakelig myr- og våtmarksvegetasjon og er på omtrent 400 meter. Veien krysser Skorgeelva og brufundamentene over denne var ikke mulig å finne igjen under kartleggingen.

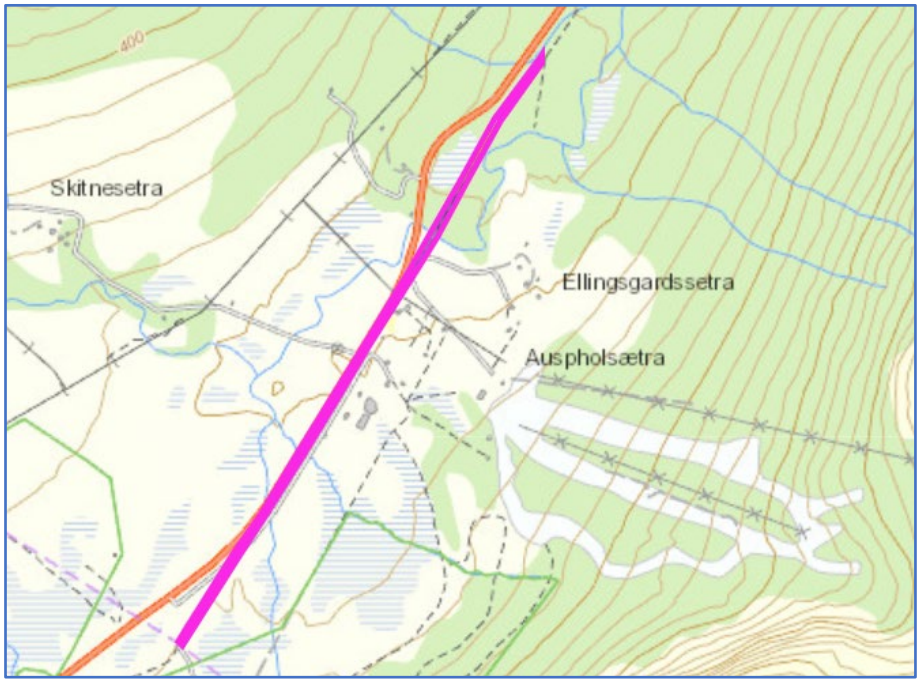

Parsell 1

6.1.2 Problempunkter på strekningen

Objekter med problempunkter er rangert fra de mest kritiske øverst og som haster mest å få satt i stand, til de som kan avventes i tid.

Objekter som ikke krever tiltak eller er tapt, står ikke oppført som problempunkter. Det gjelder følgende objekter:

- 269222-1 Gruset vei ved kommunegrensen
- 269222-4 Brufundamenter/brukar Skorgeelva

Selv om disse objektene ikke er oppført under problempunkter, er det likevel viktig å holde disse under oppsikt på årlig basis i forhold til gjengroing og lignende, da tilstanden kan endre seg. For mer opplysninger om disse henvises til Askeladden kulturminnedatabase.

6.1.2.1 Objektnr. 269222-3 Veitrase fra 1880-årene

Denne traseen fra 1880-årene går ved Skorgeelva på Ørskogfjellet og er sterkt gjengrodd. Det kreves omfattende skjøtselsarbeid for at den skal bli i brukbar stand for fotturer.

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Veien er ikke farbar slik den står i dag. Strekt gjengrodd vei som ligger i område med mye våtmark og den flyter flere steder utover på grunn av vann og våtmarks-vegetasjon. Veien står i fare for å svinne helt i vegetasjonen om det får fortsette å gro igjen. Flere steder er veien lite lesbar og vil med tiden bli borte. Veien er fremtredende og tydelig i landskapet fra bakketopp og nedover mot nord med ikke egnet som turvei.	Veien krever et omfattende skjøtselarbeid innen rimelig tid. Trær og småvekster som lyng, som vokser både på veien og i grøftene må fjernes skånsomt og ryddes bort til egnet sted. Lage drenering for vannet. I tillegg trengs det en tilrettelegging av veien over våtmarkene for enklere ferdsel. F.eks. bygges opp med klopper som gjør at man ikke synker ned i våtmarken.

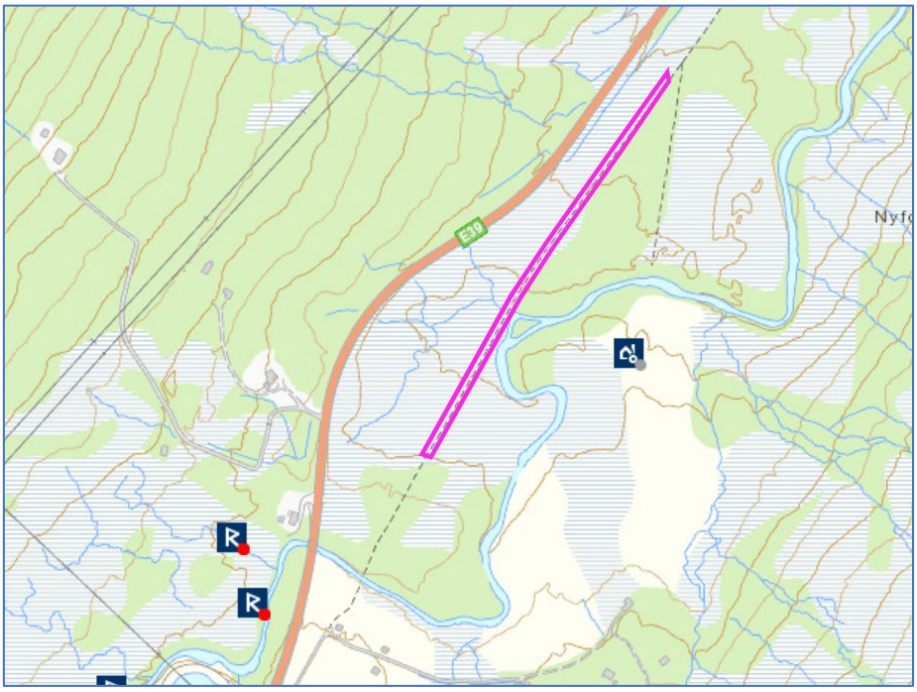

Veitrase 269222-3 er markert med rosa.

Veitraseen ved møtepunktet til den eldre traseen fra 1785.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Veitraseen fra 1880-tallet, sterkt gjengrodd.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Veitraseen flyter ut i våtmarka.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Veitraseen forsvinner i vegetasjonen.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.1.2.2 *Objekt nr. 269222-5 Støttemur med stikkrenne*

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG2	Støttemur med stikkrenne	Støttemur/oppbygd vei, ca. 1,20 m høy. Stikkrenne under rot, vanskelig å se utformingen på denne pga. tett vegetasjon. Noen utraste steiner i SØ-lig kant av veien, ellers intakt mur. Mye vegetasjon og sterkt behov for skjøtselsarbeid. Med så tett vegetasjon kan det skjule seg skader som ikke er mulig å se før vegetasjonen fjernes.	Trær på og langs veikantene fjernes skånsomt og ryddes bort. SØ-lige hjørne settes i stand av fagkyndig innen historisk tørrmuring. Treklyngen som vokser i veibanen fjernes og rota som ligger fremfor stikkrennen og vegetasjon som vokser i muren fjernes skånsomt. Ny tilstandsvurdering etter vegetasjonen er fjernet.

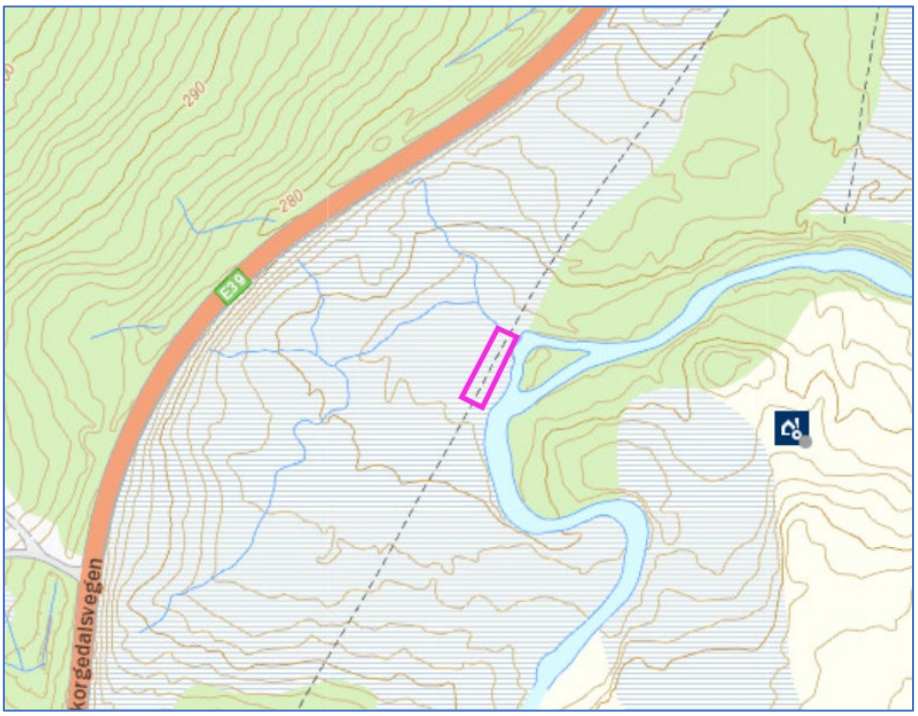

Støttemur med stikkrenne, plassering.

Støttemur på parsellen.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Tre ligger over løpet til stikkrennen.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.1.2.3 Objekt nr. 269222-2 Veistump ved veiskjæring

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Veianlegg	Gress og lyngkledd veistump som er ca. 50 m lang. Den avsluttes brått ved høy veiskjæring over parkeringsplass. Store steiner er satt opp som en stopper på veien, ca. 10 m fra kanten på veiskjæringen. Lite synlige grøfter pga. tettvokst lyng og trær.	Generelt skjøtselarbeid så ikke veien gror igjen.

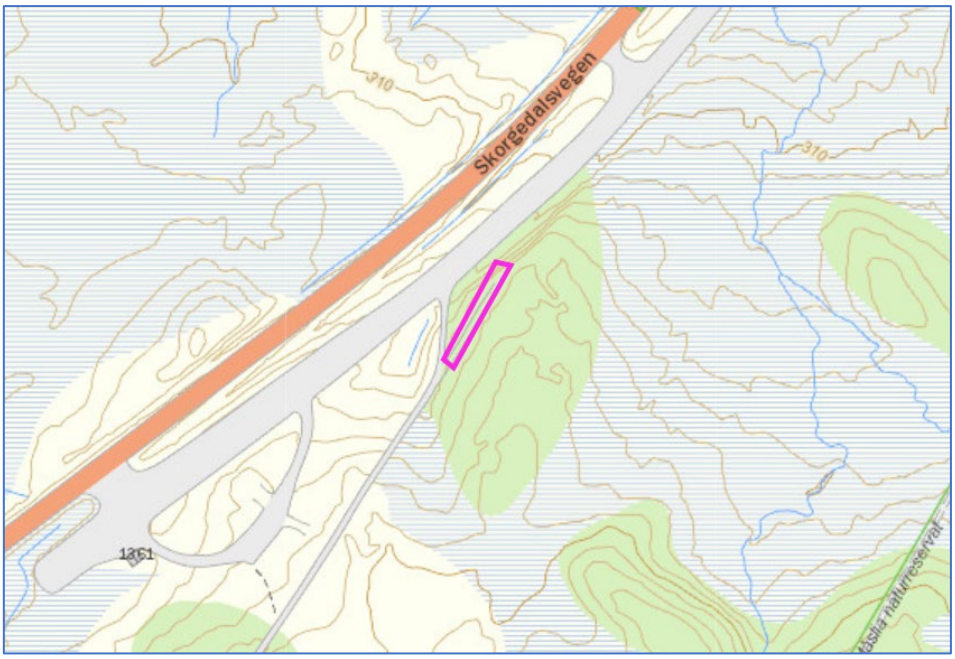

Rosa markering viser veien ved veiskjæringen, Ørskogfjellet.

Veistump ved veiskjæring.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2 Parsell 2 Kommunegrense Ålesund – Kapteinbua i Fremstedalen år 1785-87

Askeladden ID: 269228

6.2.1 Om strekningen generelt

Parsellen er den eldste av traseene som ble anlagt i 1785-87 og er går i strak linje over Ørskogfjellet og ned til Fremstedalen. Den er på ca. 3 km fra kommunegrensa til parkeringen ved Kapteinbua og gjennom myr- og våtmark. Over Auspholmyrane går veien parallelt med riksveien og strekningen her er veldig våt og myrete, men har fortsatt synlig veikropp. Veien videre gård forbi skitrekket og Ellingsgardsetra, som også her hovedsakelig er lagt over myrer og våtmarksvegetasjon til veien møter den nye traseen fra 1880-årene. Etter knutepunktet fortsetter veien i veldig vått område ca. 200 meter for deretter å gå som tørr vei frem til parkeringen ved Kapteinbua.

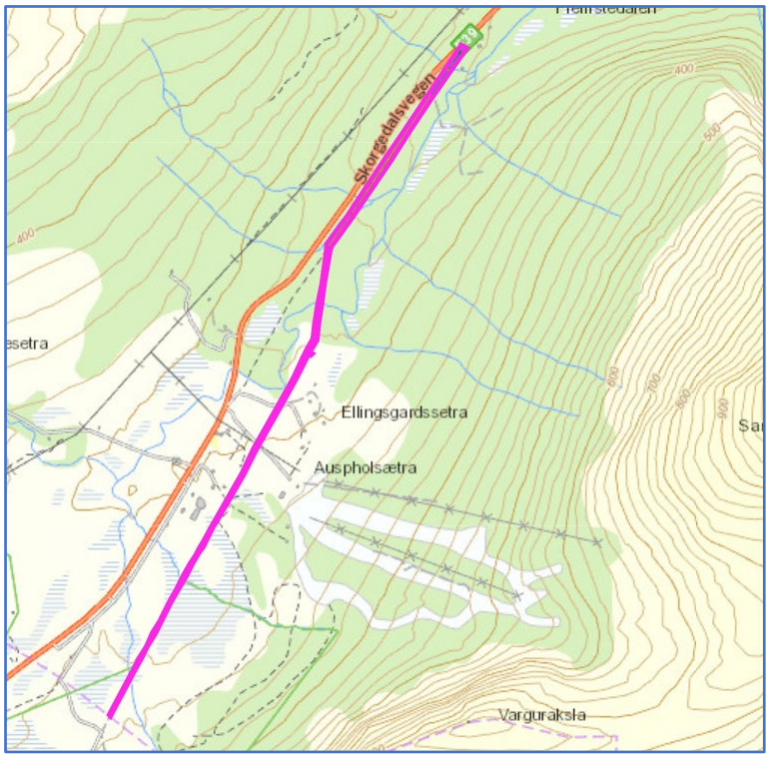

Parsell 2

6.2.2 Problempunkter på strekningen

På denne strekningen er det flere kritiske punkter hvor veien kan forsvinne på grunn av større vannmengder ved nedbør over tid. Nedenfor følger en oversikt og oppsummering av punktene som har behov for tiltak med TG3. Dette er punkter som trenger snarlig tiltak, da rennende vann kan gjøre mye skade på kort tid. Det er observert sig i steinhellene i en av stikkrennene, denne har en TG2 og det er nødvendig med overvåkning av tilstanden for at det ikke skal bli ytterligere forfall på veistrekningen. I denne parsellen ligger det meste av veien i veldig vått myrområde og veien er derfor ekstra sårbar for påvirkninger. Å ta hensyn til sårbarheten er viktig i forbindelse med istandsettingen og skjøtselsarbeidet, slik at veien kan bli godt bevart for ettertiden.

Objekter som ikke krever tiltak eller er tapt, står ikke oppført som problempunkter. Det gjelder følgende objekter:

- 269228-2 Stikkrenne med plastrør
- 269228-3 Stiftdelestein

Selv om disse objektene ikke er oppført under problempunkter, er det likevel viktig å holde disse under oppsikt på årlig basis i forhold til gjengroing og lignende, da tilstanden kan endre seg. For nærmere beskrivelser av objektene henvises det til Askeladden kulturminnedatabase.

6.2.2.1 Objekt nr. 269228-1 Autentisk veitrase Ørskogfjellet

Denne strekningen går over Auspholmyrane, et område hvor store mengder vann fra fjellsiden samler seg. Veien og kulturminnene som ligger i denne traseen er ekstra sårbare for belastninger og kan lettere bli skadet.

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Veitraseen går fra kommunegrensen Ålesund/Vestnes til Auspholen. Godt oppbygd veikropp over myr-/våtmarksområde. Tørr vei like ved kommunegrensa. Veien flyter ellers noe ut og blir brutt flere steder pga. vann og myr. Tydelige grøfter enkelte steder. Veibredde ca. 4 m. Veien er gjengrodd av myrvegetasjon og bjørk vokser langs kantene/i grøftene.	Sterkt behov for skjøtsel og istandsetting. En grundigere vurdering av hvilken type tiltak som skal settes utføres gjøres før en setter i gang tiltak. Det er tydelig behov for en dreneringsordning for vannet.

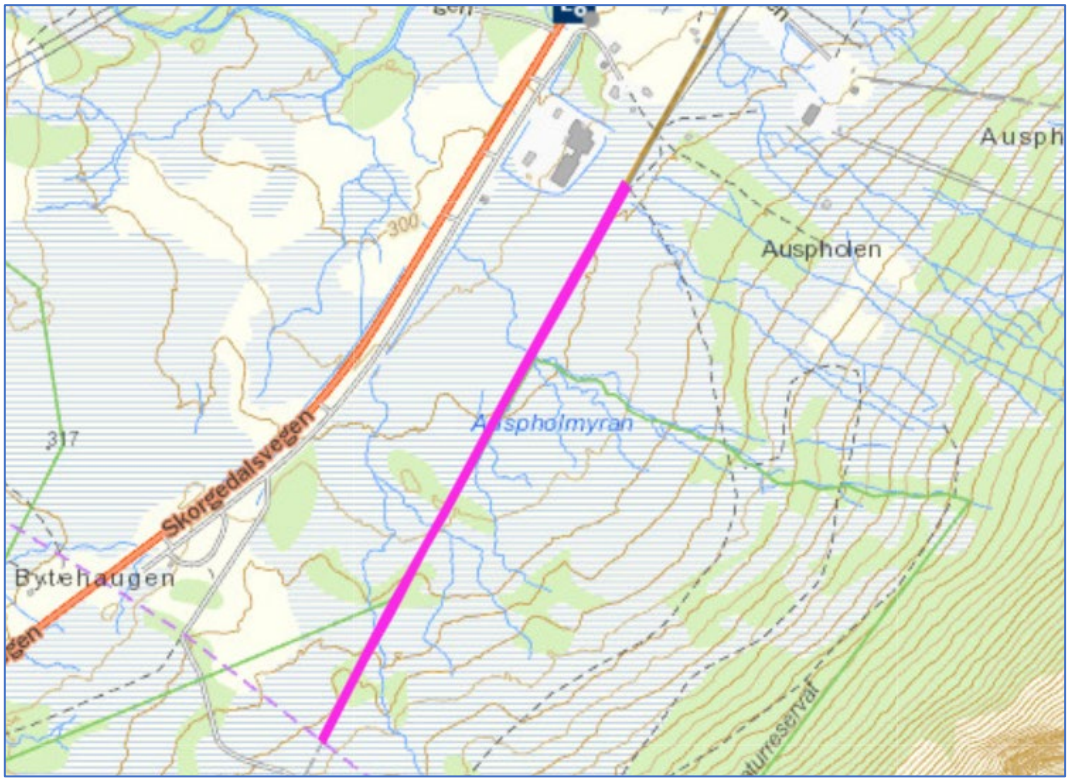

Den rosa linjen er veitraseen for id 269228-1. Kartutsnitt fra Askeladden.

Autentisk veitrase over Auspholmyran, bildet tatt i sørlig retning.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Godt synlig veikropp over Auspholmyrane. Den tørreste delen av veien.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.2 Objekt nr. 269228-4 Veitrase ved gamle Ørskog hotell

Veien er sårbar på grunn av myrområdet den ligger i og tåler ikke for mye belastning. Det kan også vurderes å lage en ny turtrase vedsiden av postveien.

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Veitraseen går over myr og den flyter ut i dette området. Ikke mulig å se veikropp eller kanter, disse går i ett med vegetasjonen. Det er mulig å se veien i Lidar, og kan tyde på at den har sunket ned i myra.	Det er behov for en nærmere vurdering av veiens tilstand i samarbeid med fagfolk som kan vurdering og istandsetting av historiske veier. Viktig å se på hvor langt nede i myra den ligger og om den skal heves eller det skal graves nye grøfter for bedre vannavrenning. Veien er ikke farbar slik den står i dag. Tiltak på denne strekningen prioriteres først for å stoppe videre forringelse og slik at den skal bli bevart for ettertiden.

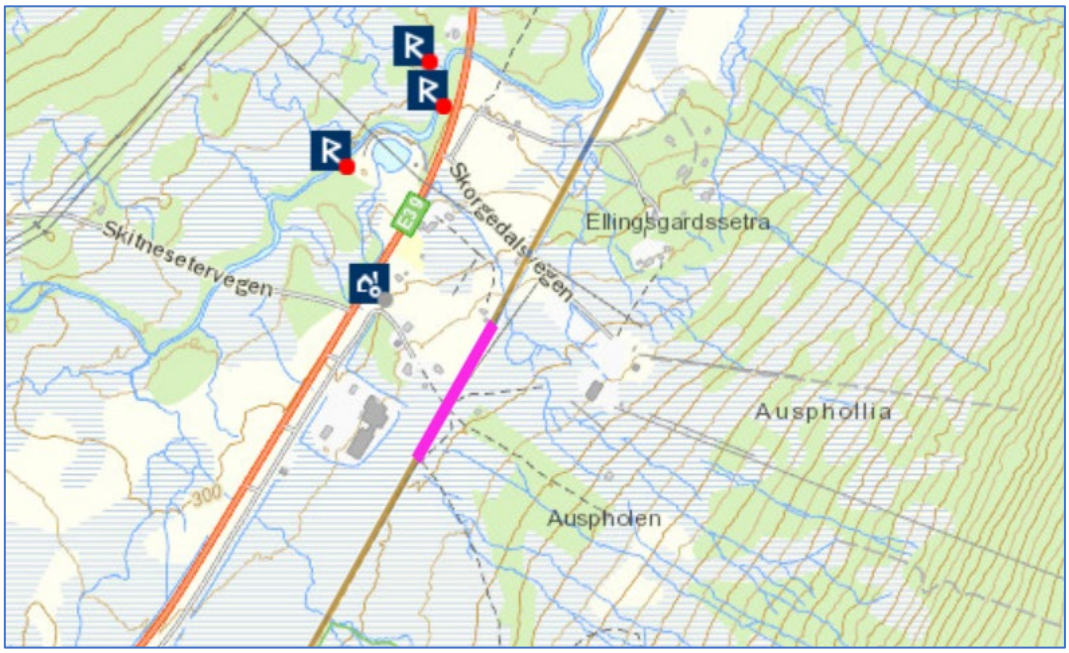

Veitrase ved Ørskog hotell, rosa markering. Kartutsnitt fra Askeladden.

Veitraseen ved gamle Ørskog hotell.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.3 Objekt nr. 269228-5 Stikkrenne

Veldig vått område med mye vann. Stikkrennen ligger like bak gamle Ørskog hotell.

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Stikkrenne	Stikkrennen ligger som en dump/søkk i veien. Ikke mulig å se steinheller. Gjengrodd. Den kan ha kollapset eller er fjernet.	Stikkrenne fornyes/settes i stand med steinheller i tråd med utforming da postveien ble bygd. Rydding av vegetasjon.

Stikkrenne har kollapset eller mangler. Rosa markering.

6.2.2.4 *Objekt nr. 269228-7 Veitrase ved skitrekket - Skorgedalsvegen*

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Veitraseen går forbi gjerdet til hytte og er ufremkommelig på grunn av gjengroing. Ikke mulig å vurdere hva som står igjen av veikroppen her. Tettvokste trær i klynge. Mulig å skimte noe av veien, men den trenger å undersøkes nærmere. Veibiten er gjengrodd av trær som står tett. Den kan skimtes mellom trestammene, men vanskelig å vurdere tilstanden uten å fjerne trærne.	Ny tilstandsvurdering gjøres etter at trærne er fjernet.

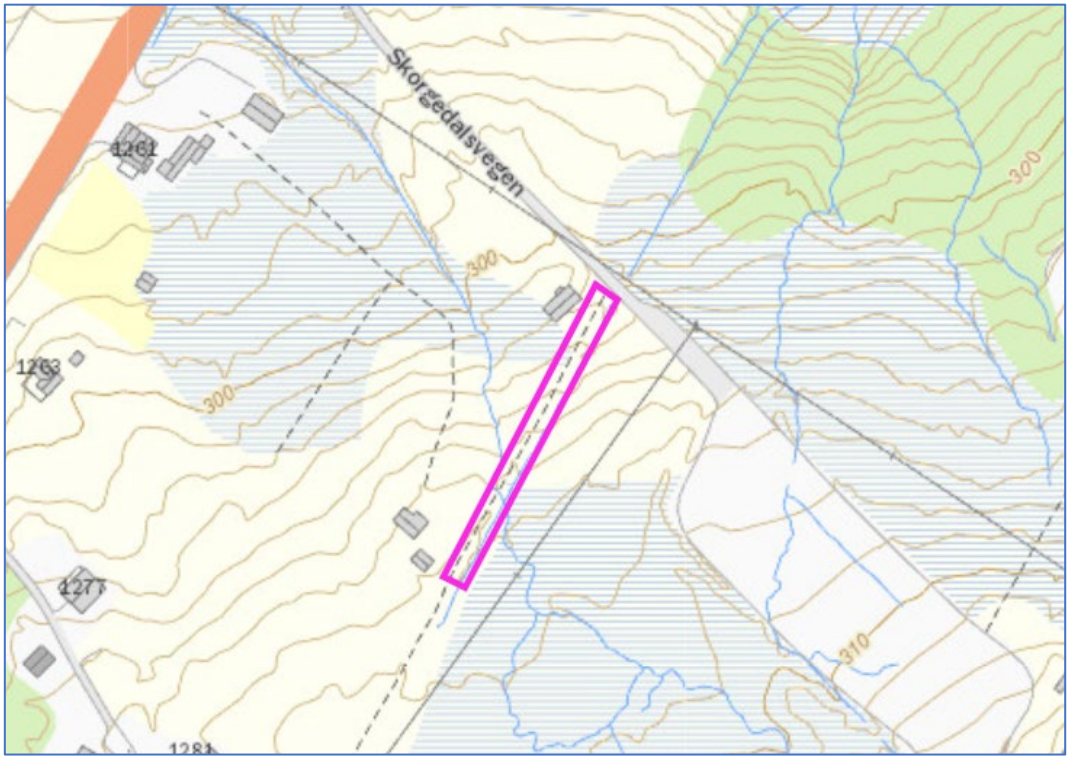

Veitrase ved skitrekk.

Veitraseen som går forbi hytte er sterkt gjengrodd.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.5 *Objekt nr. 269228-6 Merkestein ved Auspholen*

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Stein med + tegn	Det vokser høyt gress rundt steinen og + tegnet er lite synlig.	Rydding av vegetasjon rundt steinen og markere + tegnet slik at det blir synlig.

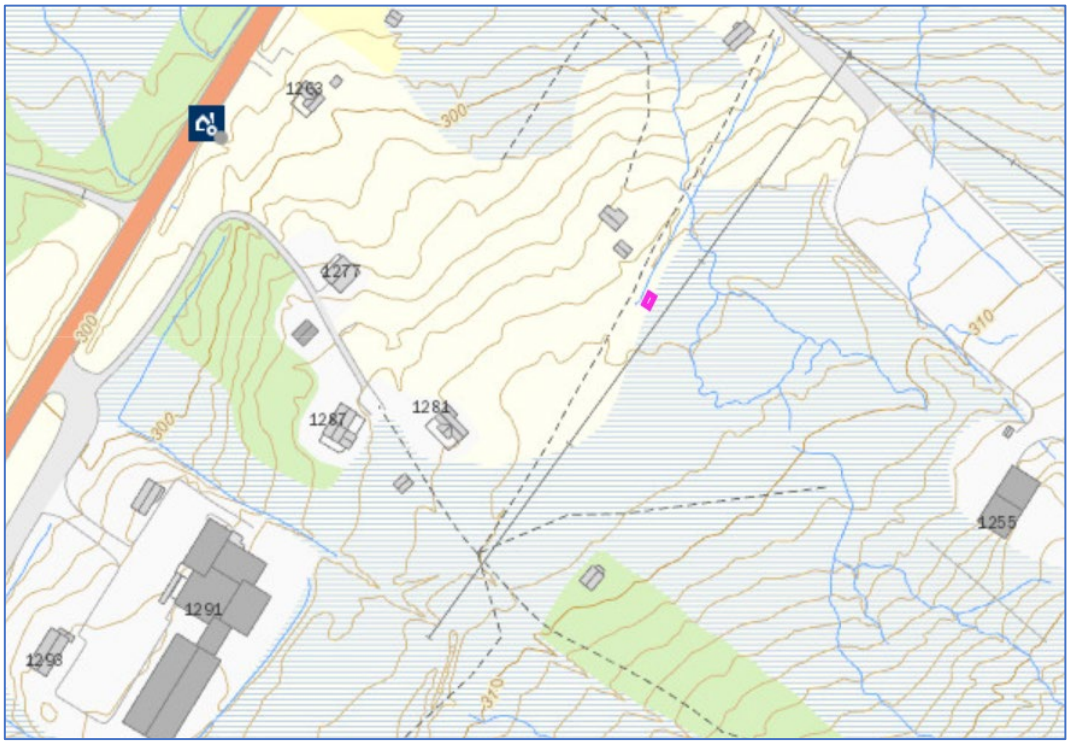

Plassering for merkestein, rosa markering.

Merkestein ved hytte.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.6 *Objekt nr. 269228-8 Veitrase nord for Skorgedalsvegen*

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
Ikke vurdert TG9	Veianlegg	Ufremkommelig veistykke pga. tettvokste skog. Vanskelig å vurdere tilstanden på grunn av den tette vegetasjonen.	Veien er ikke vurdert pga. tett vegetasjon. Det er behov for nærmere og grundigere undersøkelser for riktig tilstandsvurdering.

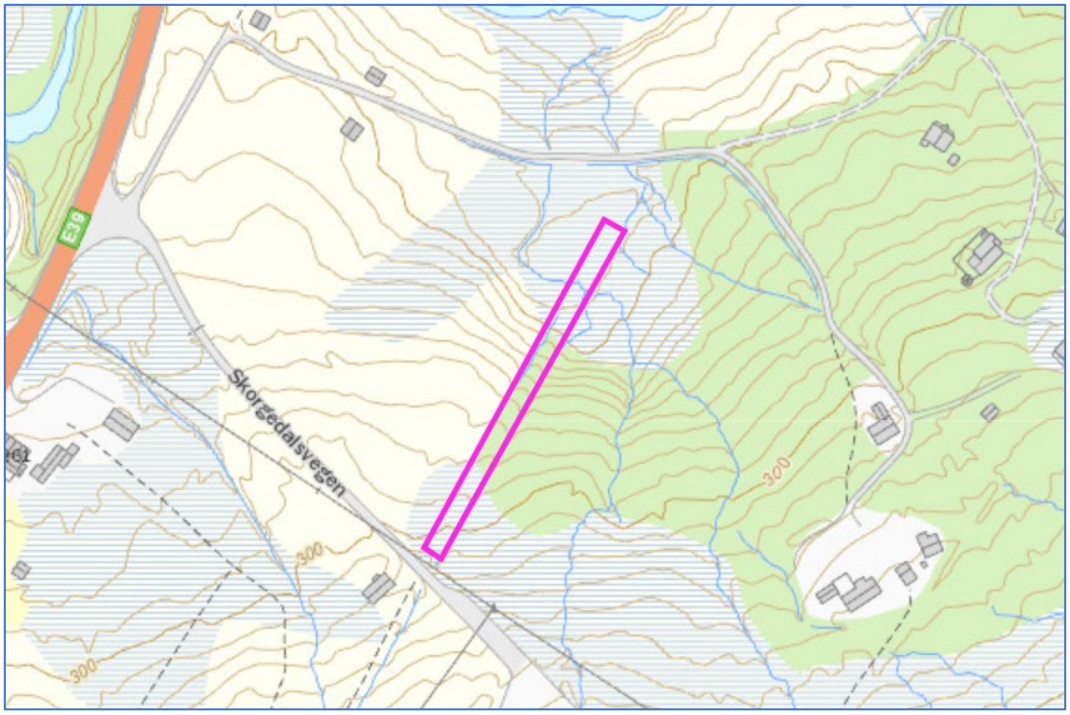

Veitrase nord for Skorgedalsvegen ved hytteområde.

Veien går inn i tettvokst skogsområde.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.7 Objekt nr. 269228-9 Vei vest for hytteområde/Ellingssæter

På befaringstidspunktet i 2019 var det arbeid langs hytteveien, hvor veien ble gravd opp for nedleggelse av store rør. Det var da mye trafikk med lastebiler og gravemaskin. Denne delen av postveien var på det tidspunktet ikke berørt av arbeidet. Veien like inntil hyttevei er lite lesbar i terrenget, men godt synlig i Lidar. Under befaringen sommeren 2020 så det ut til at postveien nærmest hyttevei kan være berørt av gravearbeidet.

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
Ikke vurdert TG9	Veianlegg	Veien inntil hyttevei er lite synlig og ser ut til å ha sunket ned i våtmarken. Uvisst hva som er igjen av fundamentet til veien. Behov for nærmere undersøkelse. Befaring 2020: Deler av veien som ligger inntil hyttevei er dekket med jordmasser og det ser ut til at massene har blitt kjørt på med tunge anleggsmaskiner.	Veien undersøkes nærmere for å se om fundamentet fortsatt finnes nede i myra/våtmarken og/eller gjemt i vegetasjonen. På grunn av endringer observert i området i 2020, er det behov for å undersøke om postveien like ved hyttevei har fått skader av arbeidet i området.

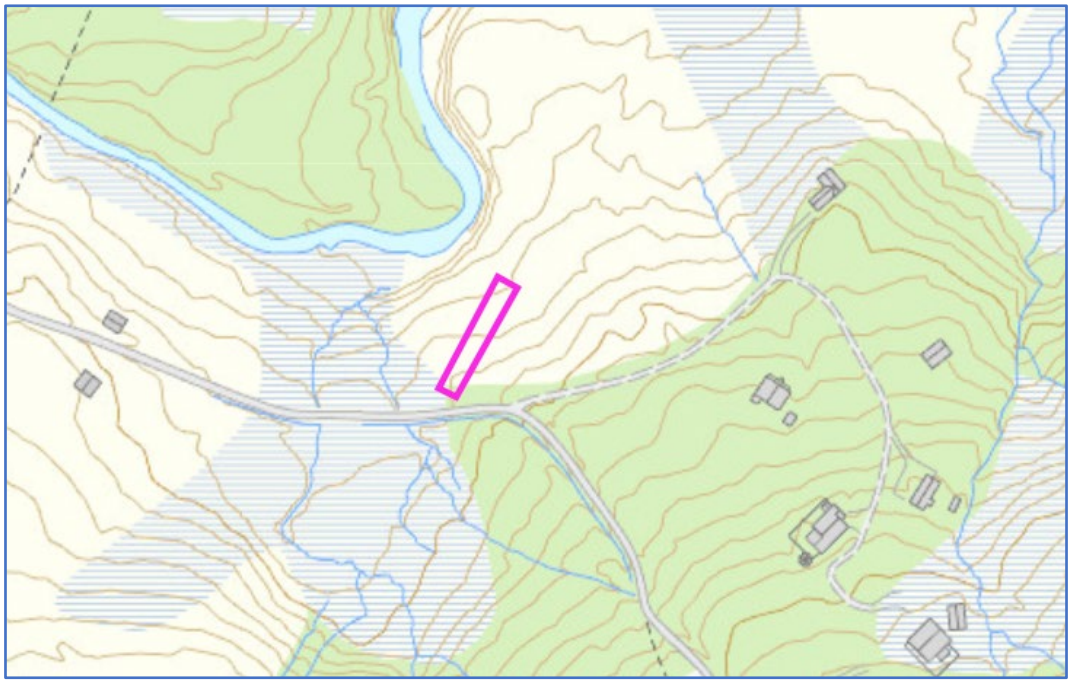

Vei markert med rosa

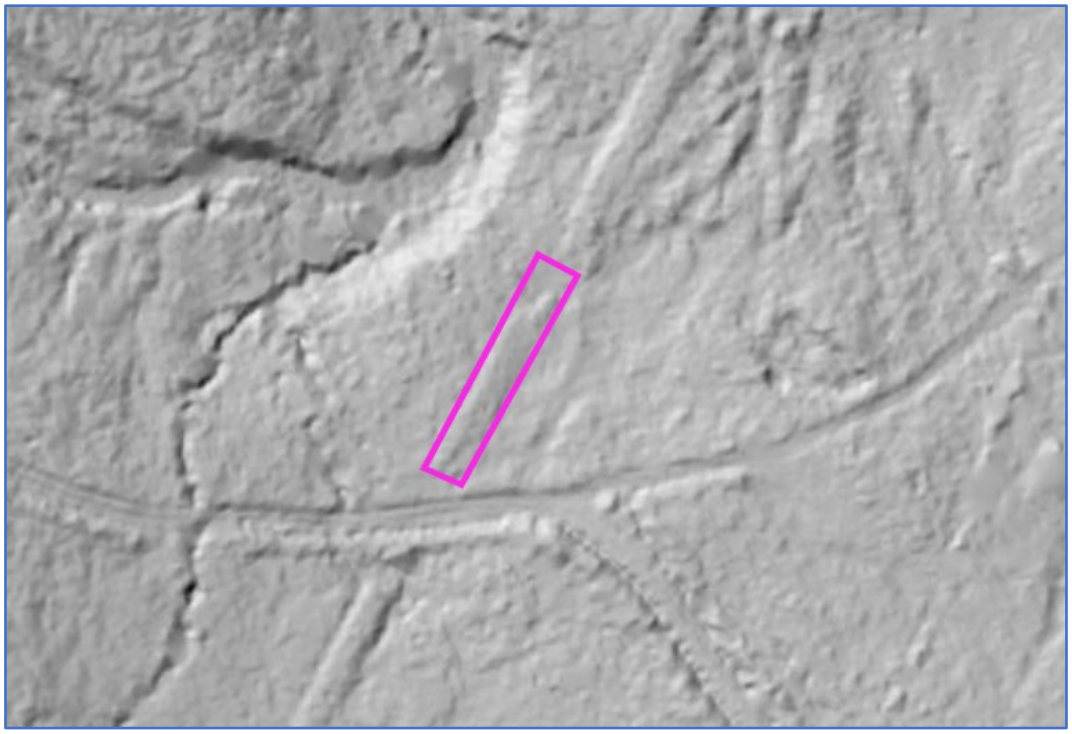

Lidar viser tydelig veirest

Postveien gikk inntil hyttevei i 2019, sommer 2020 var deler av veien dekket med jord.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.8 *Objekt nr. 269228-10 Veitrase ved hytteområde – Ellingsgardsæter*

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Veistykke ligger NV for hytteområde/Ellingsgardsætra og fremstår som tydelig veilegeme. Veien ligger høyt i forhold til terrenget rundt. Einer og gresstorv som vokser på veikantene gjør at veien er godt synlig i forhold til annen vegetasjon. Veien ligger i myrområde med mye vann, dette forringer bevaringen av veien og gjør veien mer sårbar.	Rydding og fjerning av busker som vokser på veibanen. Drenering av vann.

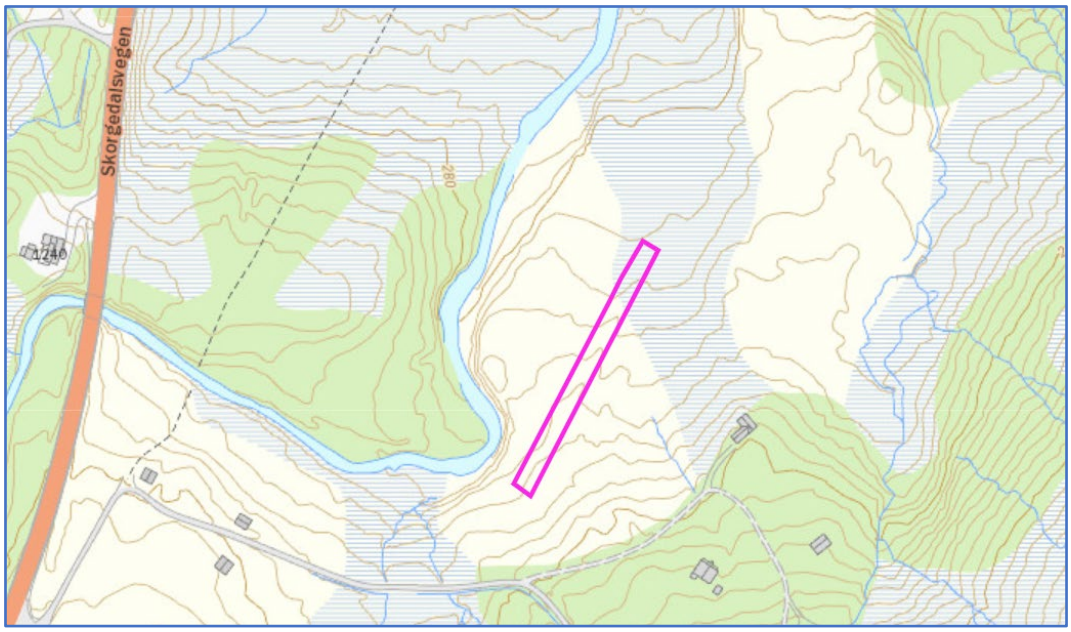

Veitrase ved hytteområdet

Veien vises som en rett kant med lyng og busker midt i bildet.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.9 Objekt nr. 269228-11 Veitrase ved Ellingsgardsætra/Nyfonnsletta

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Veitraseen går over våtmark og forsvinner/går i ett med vegetasjonen. Lite lesbar veikropp eller grøfter i de våteste områdene. Veien går i ett med vegetasjonen og var vanskelig å finne på enkelte deler av strekningen. Spredte klynger med trær og einer vokser tett i veibanen. Hull i veidekket flere steder på grunn av røtter.	Treklynger og busker fjernes skånsomt. Hull i veibanen tettes og torv legges på toppen. Lage en god løsning for drenering av vannet sammen med fagkyndig.

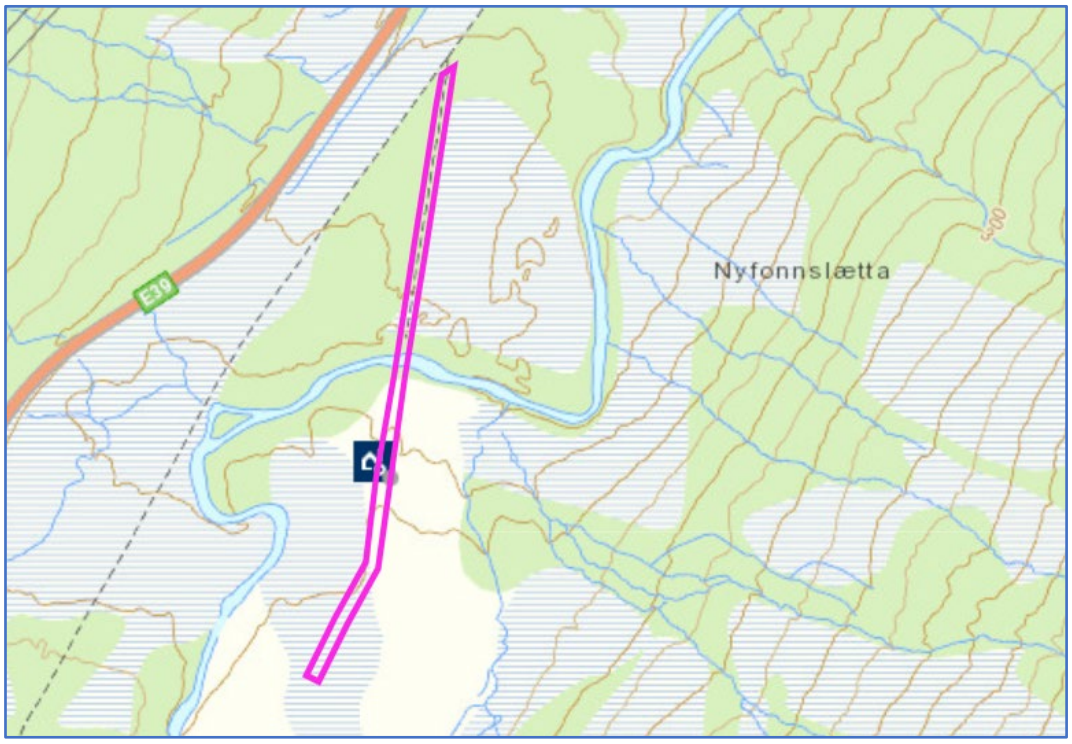

Skjør veitrase på grunn av myr og mye vegetasjon

Veien er lite synlig og går i ett med vegetasjonen.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Ved møtepunkt for eldre og yngre trase er sterkt tilgrodd av klynger av trær og busker.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Veien videre bak treklynge.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.10 Objekt nr. 269228-16 Veitrase fra knutepunkt

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Veien flyter ut i myra på enkelte steder. Andre deler av strekningen er sterkt gjengrodd og lite farbar. Veien flyter ut enkelte steder i myra. På partiene med kraftig vokst lyng er veien lite og vanskelig lesbar. Trær og store einerbusker vokser i veibanen og gjør veien vanskelig fremkommelig flere steder.	Vegetasjonen og skog som vokser i veibanen fjernes.

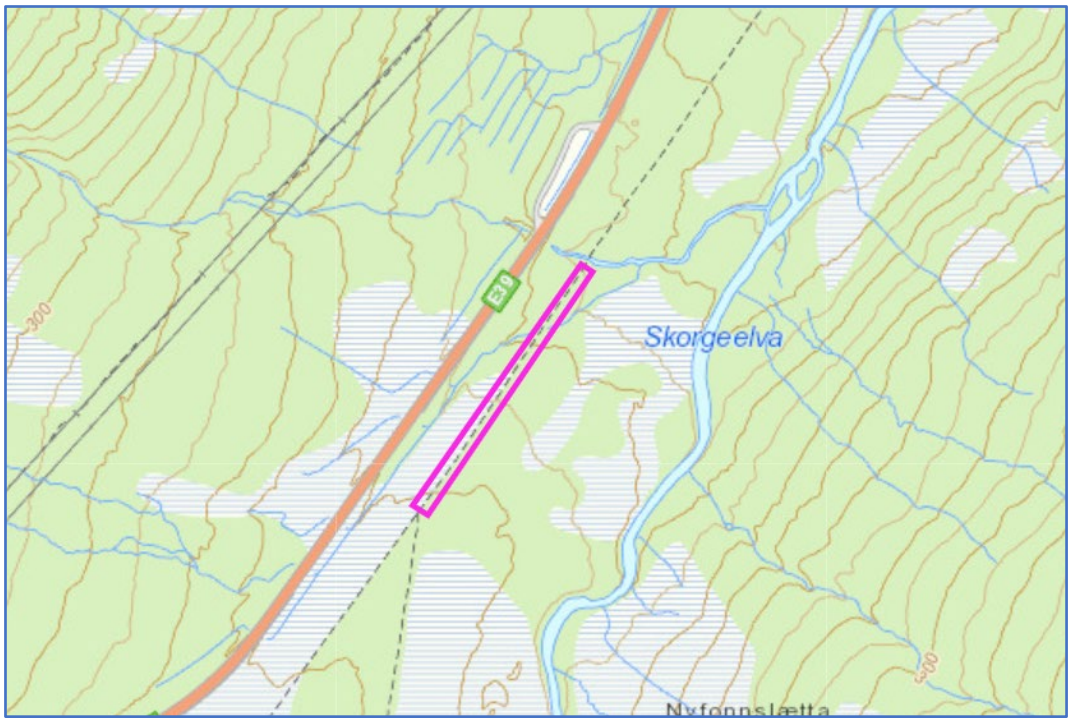

Veitrase etter knutepunkt.

Veitraseen i myrområde.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Veitrase over myr.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.11 Objekt nr. 269228-19 Veitrase

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG3	Veianlegg	Fra elva går veitraseen gjennom granskog 150-170 m, og veidekket varierer mellom tettvokst lyng og trær i veibanen, til skogbunn med mose. Omtrent 50 m av veitraseen går over myr. Veien har tydelig veikant mot vest. Østlig side flyter ut i myra. Tungt terreng å gå i, ikke farbar vei slik den fremstår i dag. Fra bakketoppen og ned mot elva er det tett vegetasjon i veikroppen. Veikroppen er herfra tydelig oppbygd og ligger høyt i terrenget. Veidekket er tuete og har mange store hull og forsenkninger. Tettvokst vegetasjon gjør også veien her lite fremkommelig.	Rydding og fjerning av vegetasjon i veibanene og langs kantene. Hull i veidekket tettes med grus og torv legges over. Lage drenering for vannet der hvor veien flyter ut i myra. Ny tilstandsvurdering gjøres etter at vegetasjonen er fjernet.

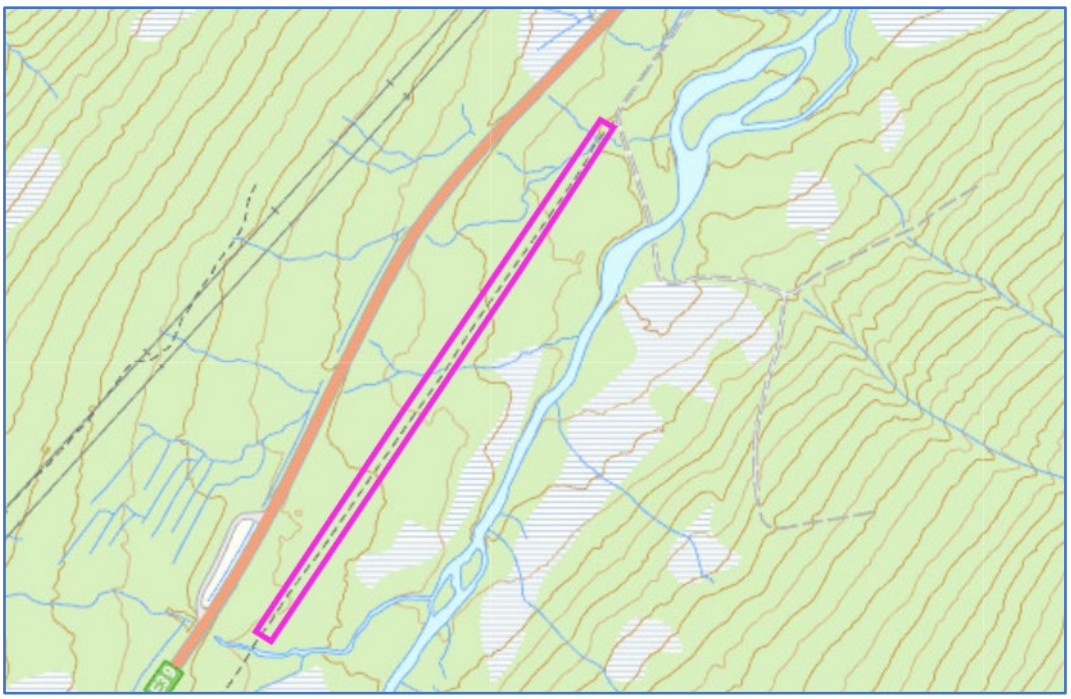

Fortsettelse sammenfallende trase.

Tettvokst og lite farbar bakketopp.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Lite vegetasjon i granskog, men døde trær sperrer veien.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Veitrase etter granskog, retning sør-nord.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Vei ved veiskille hyttevei og postvei.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.12 Objekt nr. 269228-12 Merkestein

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Merkestein	Det vokser høyt gress rundt steinen og + tegnet er svakt. Steinen står noen meter unna selve veitraseen og derfor vanskelig å få øye på.	Fjerne gress rundt steinen for å gjøre den mer synlig. Markere + tegnet slik at det er mulig å se. Endre plassering?

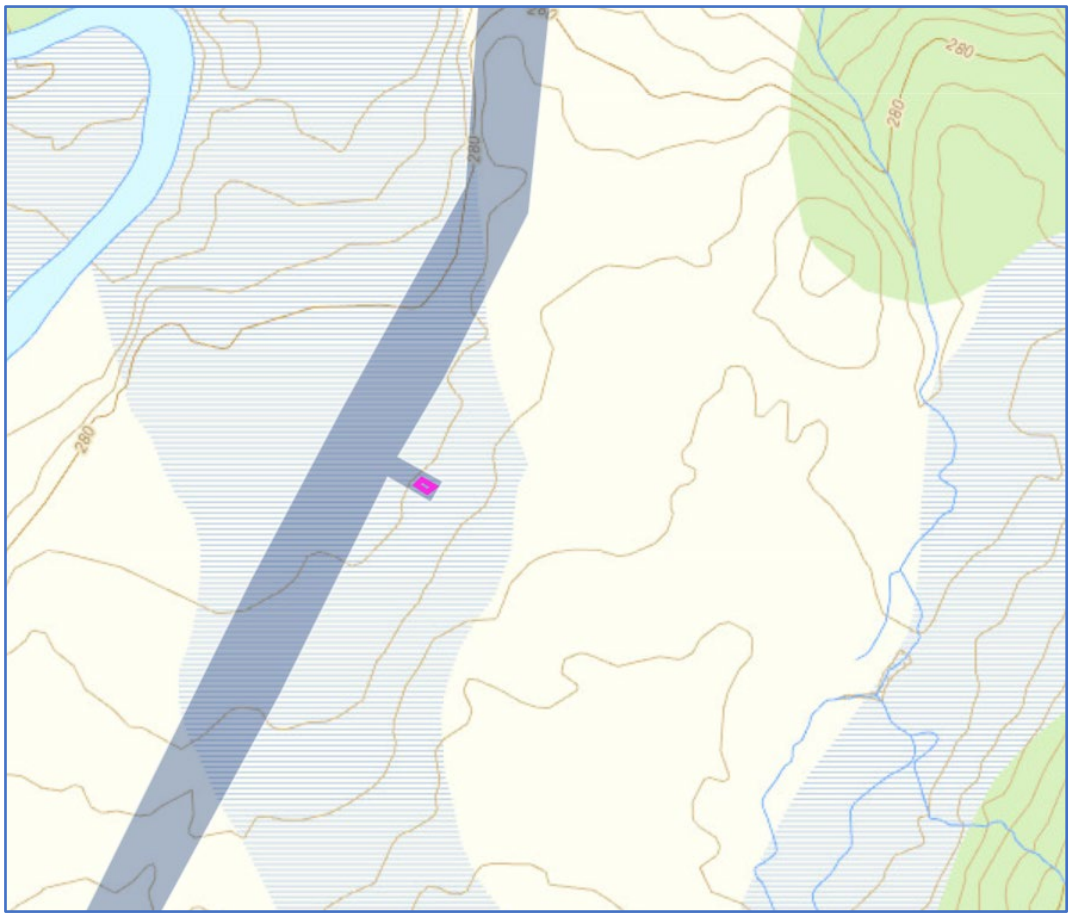

Merkesteinens plassering er markert med rosa.

Merkestein med + tegn. Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.13 Objekt nr. 269228-13 Brukar i stein

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Brukar i stein	Brukaret på sørlig side er tilnærmet intakt. Noen av steinhellene på øvre del av karet har falt ned og ser ut til å ligge i vannet like ved brukaret. Oppå og rundt brukaret vokser det lyng, gresstorv og små busker og trær.	Busker og lave trær fjernes skånsomt. Tilrettelegging for trygg krysning over elva.

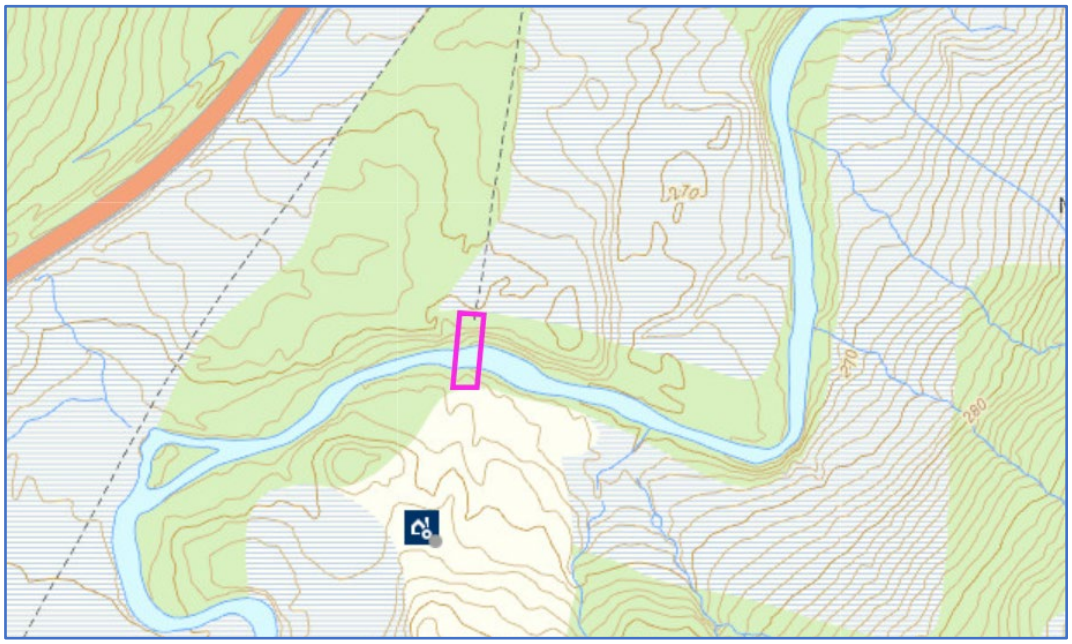

Brukarets plassering, rosa markering.

Brukar på sørlig side. Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.14 Objekt nr. 269228-18 Brukar

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Brukar	Brukar av steinheller står igjen på sørlig side av elva.	Generelt skjøtselsbehov. Det vokser flere unge trær på brufundamentet som anbefales å fjernes for å hindre forringelse av fundamentet på sikt.

Brukar markert med rosa

Lave brukar på søndre side av elva.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.15 Objekt nr. 269228-17 Steinhellebru

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Steinhellebru	Steinhellebru som er sterkt gjengrodd. Steinhellene er så vidt synlige under bruens åpning, ellers ikke mulig å se steinene. På grunn av gjengroingen er det vanskelig å vurdere bruens tilstand. Den ser intakt ut, men vegetasjonen må fjernes for at tilstanden skal kunne vurderes bedre.	Vegetasjonen fjernes fra brua og en ny vurdering av tilstanden gjøres deretter, da det kan skjule seg skader under vegetasjonen.

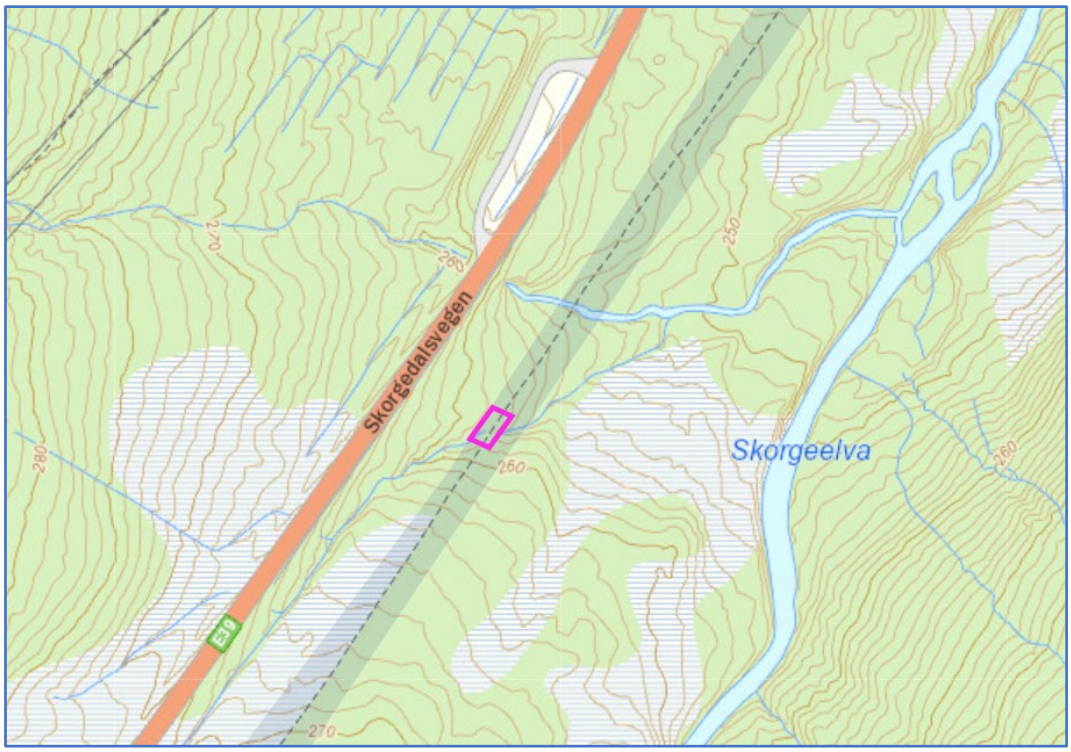

Steinhellebruas plassering

Strekt overgrodd steinhellebru.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.16 Objekt nr. 269228-20 Stikkrenne

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Stikkrenne	Stikkrennen er oppbygd av rundformede steiner i fundamentet og har steinhelle som dekke/overgang. Den har god vannavrenning, men området rundt er god gjengrodd og dekket har tykt lag med lyng.	Vegetasjon fjernes for å unngå gjengroing. Trær og busker som vokser på og rundt stikkrennen kuttes og ryddes bort.

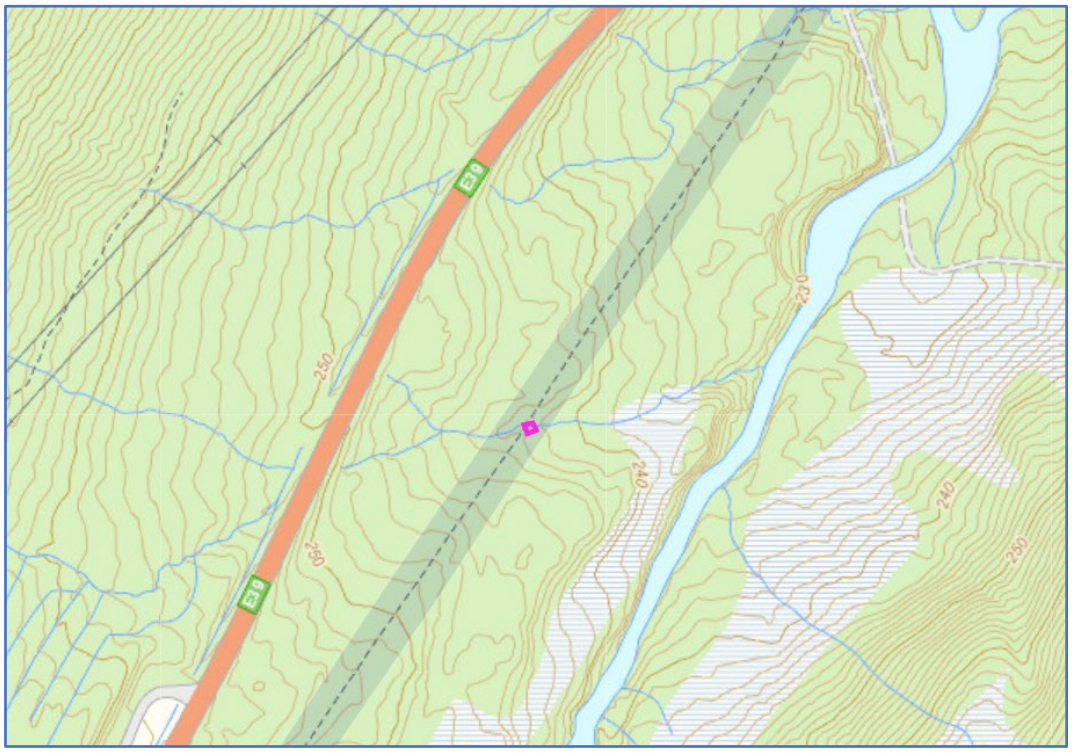

Stikkrennens plassering markert med rosa.

Stikkrenne.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.17 Objekt nr. 269228-21 Steinhellebru

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Steinhellebru	Steinhellebru/stikkrenne som er helt gjengrodd. Lite synlige steiner. Bekk/elv er også tettvokst med gresstorv og gir dårlig drenering.	Bekk renses for vegetasjon for bedre vanngjennomstrømning. Trær, busker og bregner som vokser fremfor løpet til brua og oppå brua fjernes. Brua undersøkes for skader etter at vegetasjonen er ryddet og ny tilstandsvurdering gjøres. Eventuelle skader utbedres, hvis det oppdages.

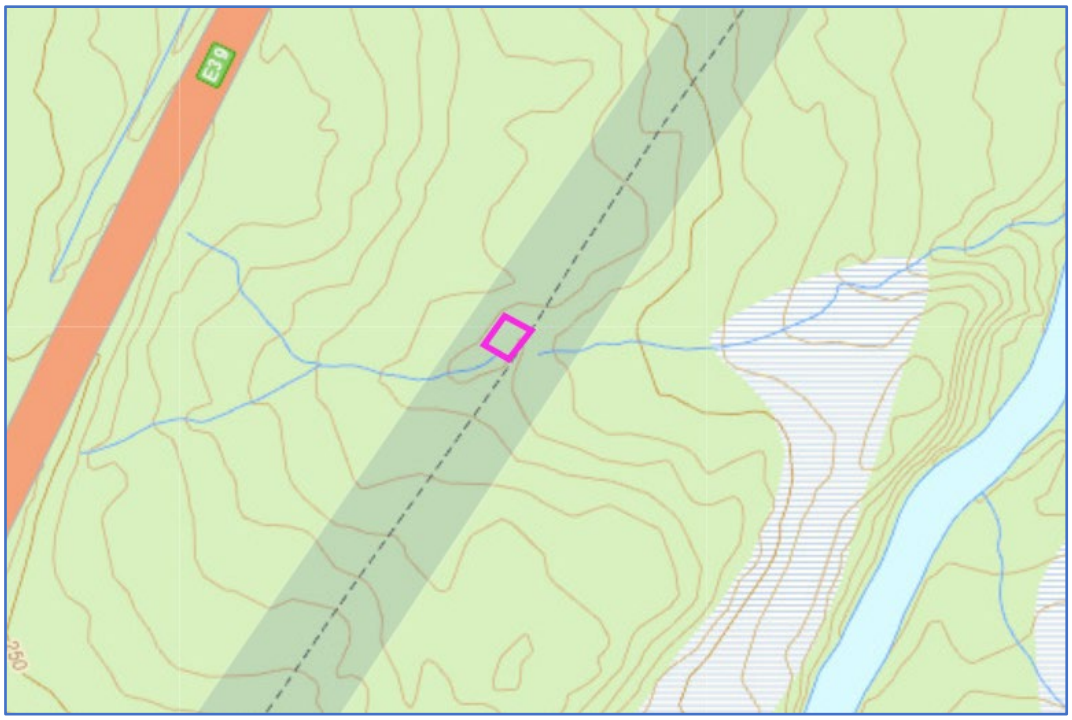

Steinhellebruas plassering

Helt tildekt steinhellebru.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.2.2.18 Objekt nr. 269228-22 Stikkrenne

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Stikkrenne	Strekt gjengrodd stikkrenne som gir dårlig drenering av vannet, dvs at vannet var nesten stillestående på befaringstidspunktet. Består av steinhelle som dekke, ellers ikke mulig å se resten av oppbygningen pga. tett vegetasjon av lyng og bregner.	Vegetasjonen fjernes rundt åpningene til stikkrenna og årlig skjøtsel for å hindre videre gjengroing som påvirker vanngjennomstrømningen. Ny vurdering av tilstandsgrad utføres etter vegetasjonen er fjernet.

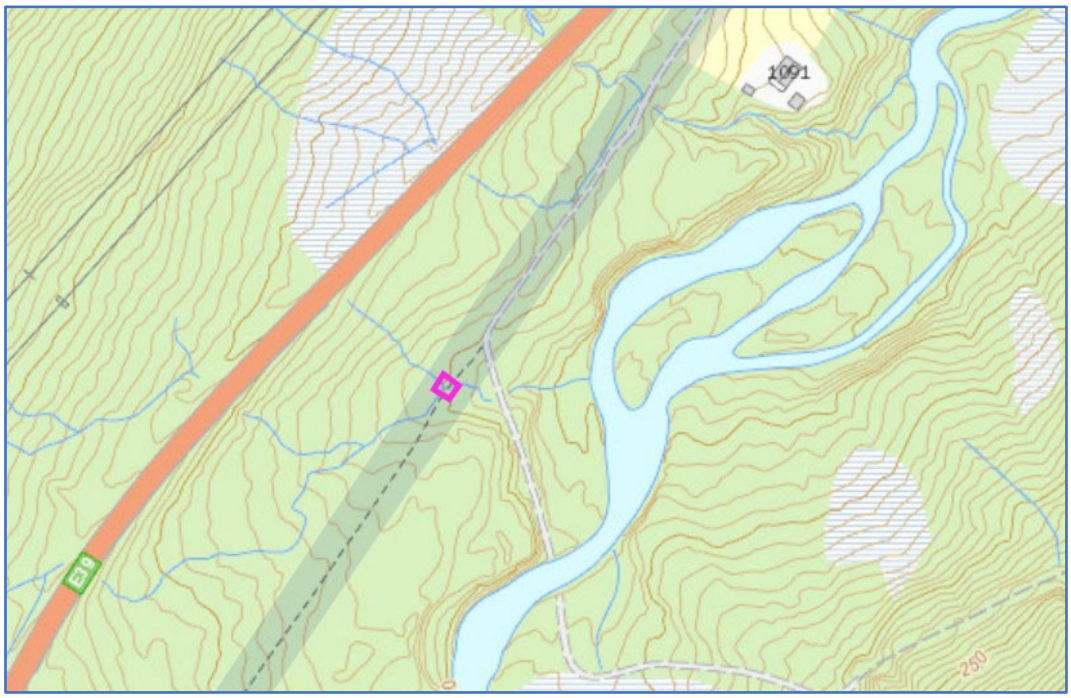

Steinhellebruas plassering

6.2.2.19 Objekt nr. 269228-23 Stikkrenne under hyttevei

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Stikkrenne	Noen nedraste steiner på nordlig side av stikkrenna, ellers intakt. Noe usikker på dateringen, da hytteveien er utvidet og har grovt grusdekke. Mulig det da kan ha blitt gjord justeringer på stikkrenna eller at den har blitt oppbygd på nytt.	De nedraste steinene plasseres tilbake i stikkrenna. Bregner og busker som henger ned fremfor åpningen, fjernes.

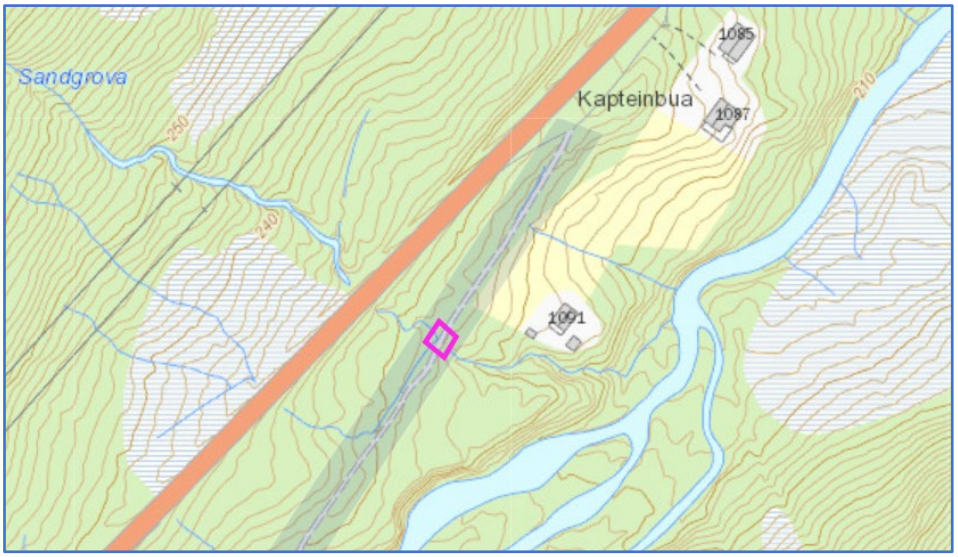

Stikkrennens plassering

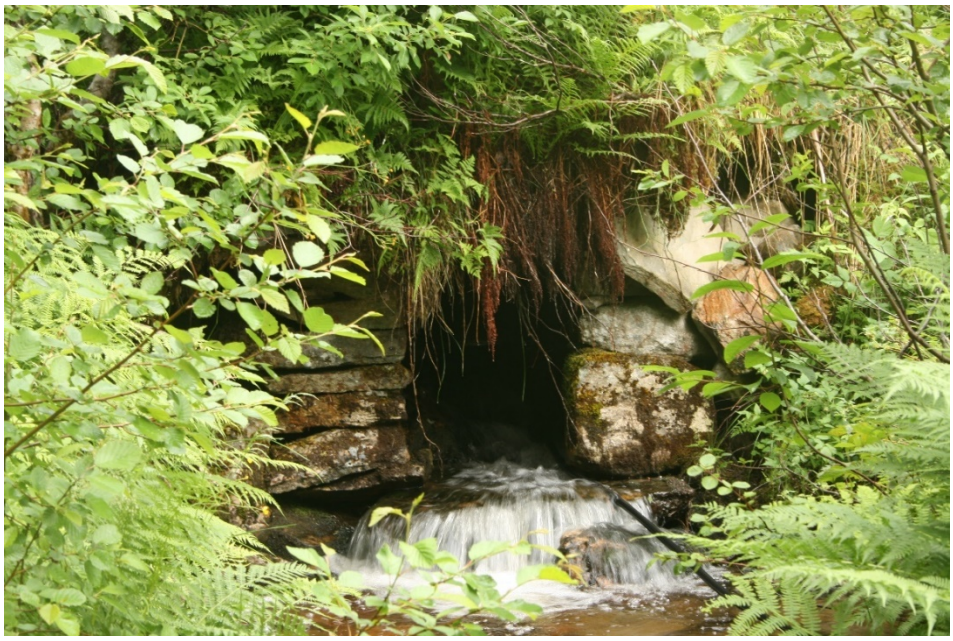
Stikkrenne under hyttevei.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.3 Parsell 3 Nyfonnsletta – Skorgeneskleiva

Askeladden ID: 269465

6.3.1 Om strekningen generelt

Parsellen går fra Kapteinbua nedenfor Nyfonnsletta og ned til veiknutepunkt på Skorgeneskleiva, hvor veien deler seg i to traseer, en fra 1830-årene og den andre fra 1780-årene. I Fremstedal har veien gått over jordet på to steder, med en veilengde hver på omtrent 200 og 300 meter. På den lengste strekningen er det bygd opp en støttemur for vei og det finnes ruiner etter et gammelt meieri som lå ved veien i området her. Over Daleelva har det stått en bru og rester etter det søndre brukaret skal ligge under vegetasjonen. Videre nedover mot Vestnes går motorveien i samme trase som postveien i ca. 500 meter, hvor det er en lomme med gruset vei som fungerer som rasteplass og stoppested. Herfra går veien i samme trase som motorveien frem til Kjelbotnen, hvor den går som gresskledd vei. Over jordet og i hage har veien forsvunnet. Frem til veiskillet mellom eldre og yngre trase følger postveien og bilvei samme trase.

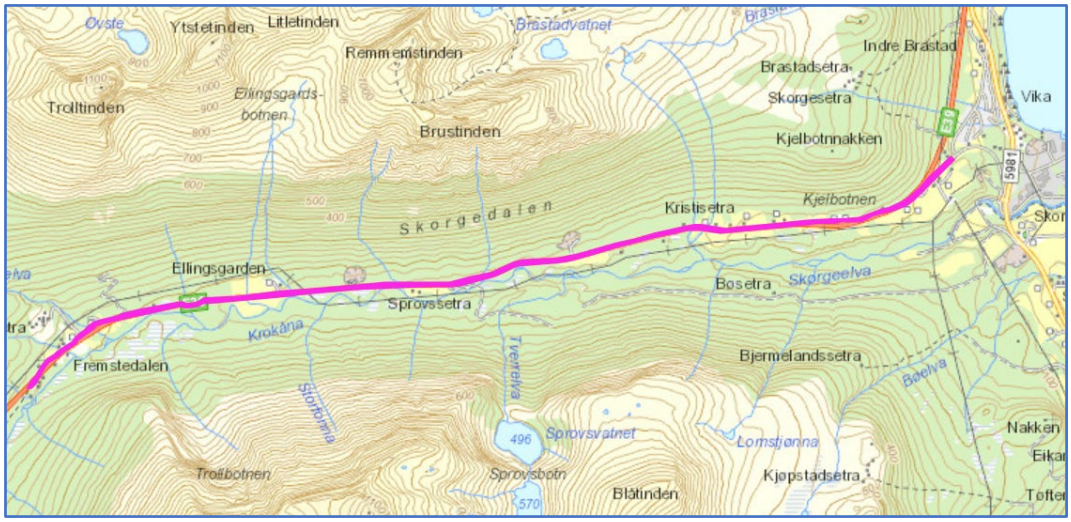

Parsell 3

6.3.2 Problempunkter på strekningen

Objekter med problempunkter er rangert fra de mest kritiske øverst og som haster mest å få satt i stand, til de som kan avventes i tid. Vurderingen av tilstandsgradene har blitt sett i sammenheng med hvordan veien og veirelatert kulturminner skal brukes og bevares videre.

Objekter som ikke krever noen tiltak eller er tapt, står ikke oppført under problempunkter. Det gjelder for objektet 269465-2 Veitrase Fremstedal gård. For mer opplysninger om denne henvises til Askeladden kulturminnedatabase.

6.3.2.1 Objekt nr. 269465-1 Veitrase Kapteinbua - Fremstedal

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Veianlegg	Veien er noe synlig i bakke med lesbar veikant på sørlig side. Tett vokst med høyt gress, som gjør veien lite synlig ellers. Ved høymast forsvinner veien i vegetasjonen og er vanskelig å lokalisere.	Vegetasjonen fjernes og ryddes der veien er synlig i bakke.

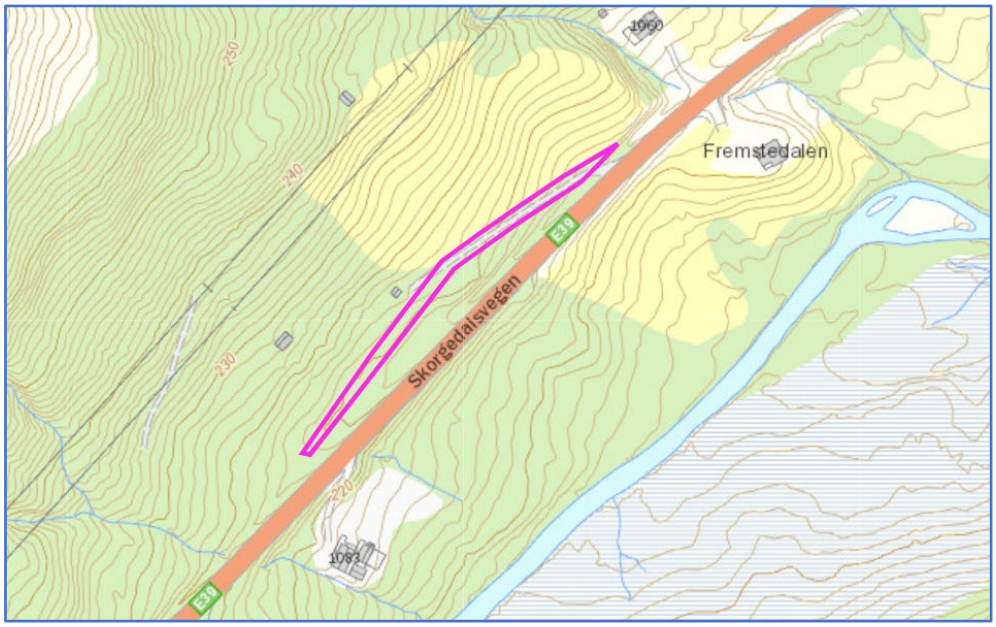

Veitrase Kapteinbua – Fremstedal

Veitraseen skal ha gått mellom trærne.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

Synlig veikant på sørlig side. Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.3.2.2 Objekt nr. 269465-3 Mur Fremstedal

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Steinmur	Steinmur ligger parallelt med veitrase. Veien er vanskelig å lokalisere i forhold til muren i dette området på grunn av mye vegetasjon. Uvisst om dette er støttemur eller gjerde.	Busker og trær som vokser i muren fjernes. Nærmere undersøkelse av hvor veien har gått.

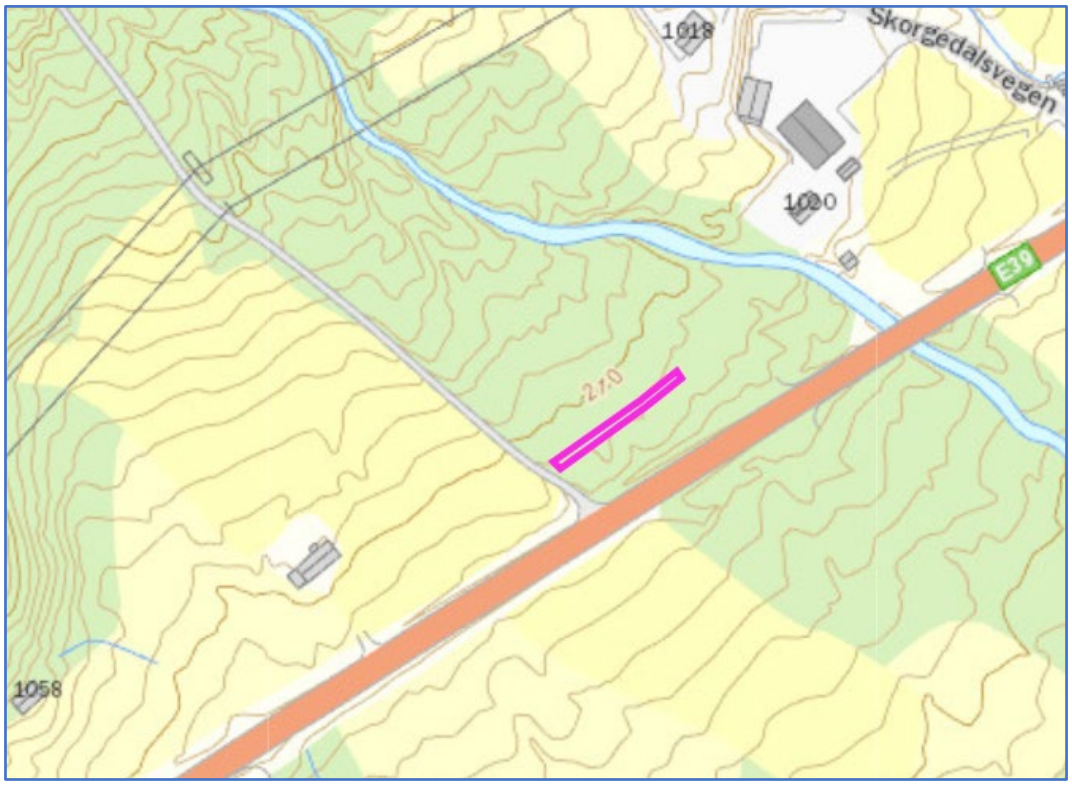

Steinmurens plassering

Steinmur. Gjerde eller støttemur? Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.3.2.3 Objekt nr. 269465-4 Brukar

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG4/TG9 **Ikke funnet**	Brukar	Tett vegetasjon i området gjør det vanskelig å identifisere brukarene. Under registreringen i 1993 var bare søndre brukar intakt, men svært overgrodd. Mulig det fortsatt er intakt, men ikke funnet på befaringen i 2019.	Brukarene er nedbrutt av vegetasjonen. Mulig det søndre fortsatt ligger under den tette vegetasjonen. Undersøkes nærmere og en ny vurdering av tilstanden utføres etter at vegetasjonen er fjernet.

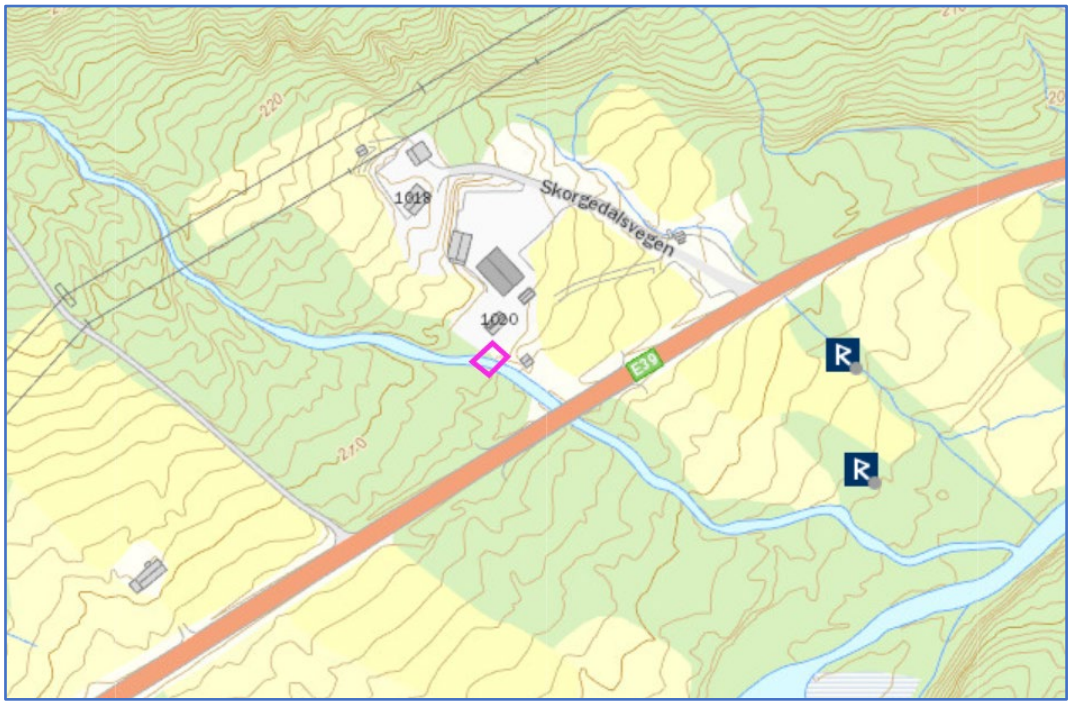

Brukarenes plassering i rosa

6.3.2.4 Objekt nr. 269465-5 Gresskledd veitrase Kjelbotnen

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Veianlegg	Veien er i god stand og gresset blir klippet på veidekket. Behov for rydding av vegetasjon fra grøft.	Vegetasjon i grøften fjernes. Ellers ingen skjøtselsbehov.

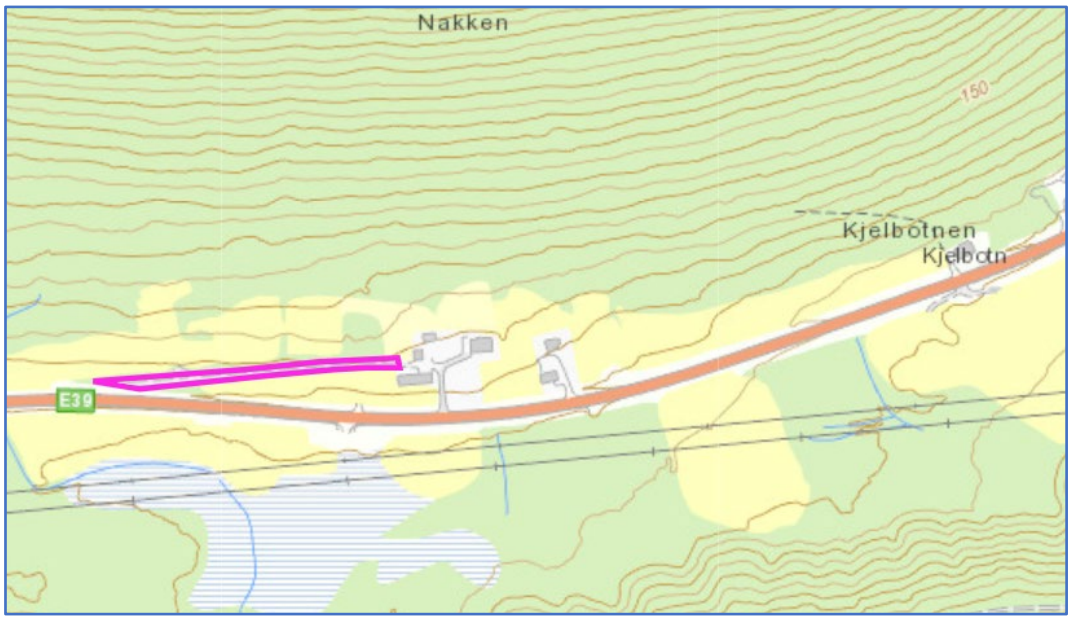

Veitrase på Kjelbotn

Gresskledd trase på Kjelbotn. Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

6.4 Parsell 4 Skorgeneskleiva – Vestnes/Kvalvika

Askeladden ID: 269488

6.4.1 Om strekningen generelt

På Skorgeneskleiva deler postveien seg i to retninger, hvor traseen fra 1780-årene går gjennom byggefelt ned mot Skorgebukta og fortsetter parallelt mellom motorvei og strandlinja. Langs bukta har veien gått gjennom skogsområde og over jordet til den møter bilveien. Deretter er bilveien og postveien sammenfallende og følger samme trase frem til landingsvoren i Vestnes. Hele traseen er på omtrent 7 km går gjennom løvskog og jordbrukslandskap frem til Prestegardsjordet med tett bebyggelse og over den flotte brua til Vestnes sentrum, og ender opp ved voren i Vestneshagen. Trasen fra 1830-årene er på ca. 1 km og går gjennom byggefeltet mot Rørdalen i samme trase som boligveien frem til Ytre Brastad. Den blir sammenfallende med den eldre traseen fra bolighus og frem til voren i Vestnes.

6.4.2 Problempunkter på strekningen

Objekter som ikke krever tiltak eller er tapt, står ikke oppført som problempunkter. Det gjelder følgende objekt 269488-3 Bru Vestnes. For nærmere opplysninger om objektet henvises til Askeladden kulturminnedatabase.

6.4.2.1 Objekt nr. 269488-2 Veitrase Brastad

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG2	Veianlegg	Veien er vanskelig å identifisere pga. mye vegetasjon og er i ferd med å gå helt i oppløsning. Synlig grøft/kant mot sjøsiden	Grundigere undersøkelse av hvor mye som er igjen av veien etter vegetasjonen er fjernet, samt ny tilstandsvurdering.

Veitrase på Brastad med TG2

6.4.2.2 Objekt nr. 269488-1 Veitrase i Skorgevik

Tilstandsgrad	Konstruksjon	Tilstand	Anbefalte tiltak
TG1	Veianlegg	Gresskledd vei som går gjennom skogområde mellom vei og boliger. ca. 4 m bred vei og 300-400 m lang. Veien er vasket bort av bekk ca. 25 m ovenfor utgravd område. Veien har høyt gress, busker og en del unge trær i veibanen. Bak boligen er området utgravd, mulig deler av veien er gravd bort, men sto gravemaskin på veien på befaringstidspunktet.	Stikkrenne kan legges for bedre drenering av vann og dekkes med grus og torv på toppen. Rydding og fjerning av høytvoksende vegetasjon

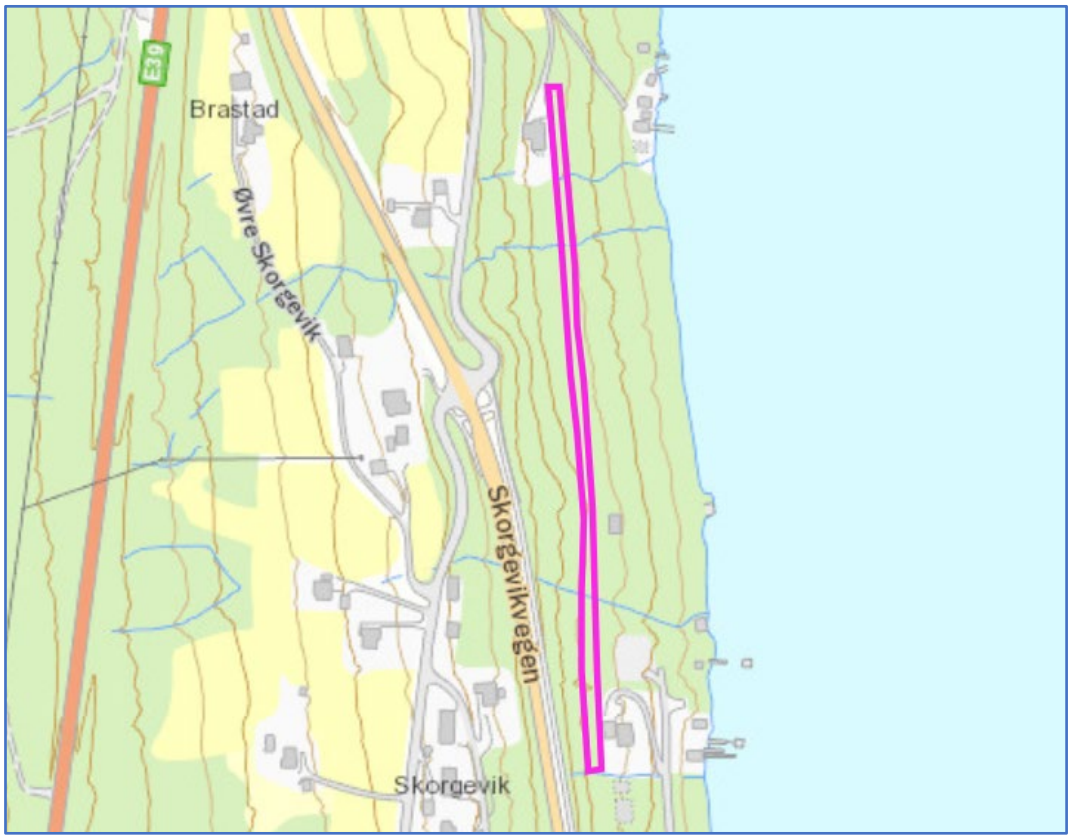

Veitrase på Brastad med TG1

Veitrase TG1 på Brastad.
Foto: Siw Helen Myrvoll Grønland

7 Oppsummering

Hovedsatsingsområdet for Vestnes kommune anbefales for strekningen på Ørskogfjellet, parsell 1 og 2. Det anbefales et godt samarbeid med Ålesund kommune for en helhetlig plan for tiltak som skal gjøres på postveien. Veistrekningen som går over fjellet er spesielt sårbart på grunn av beliggenheten i myr- og våtmarksområde, og det kreves derfor en grundigere vurdering av veien og hvilke tiltak som skal settes i verk, før arbeidet med postveien kan begynne. Det anbefales at det blir vurdert tiltak som gir best mulig bevaring av veien på sikt og som ikke sliter unødig på veien gjennom bruk. For enkelte steder som er spesielt sårbare, kan det vurderes å legge en trase ved siden av postveien, slik at ikke veien blir belastet unødvendig mye av ferdsel.

Tilrettelegging, skjøtsel og istandsetting av postveien gjøres ut fra dens tilstand, og med minst mulig inngrep, slik at veien ikke endrer karakter. Det er viktig å bevare veiens utseende og form i størst mulig grad, for at dens historiske verdi opprettholdes. For et helhetlig skjøtsels- og istandsettingsarbeid av postveien oppfordres det til godt samarbeid kommunene imellom på hele strekningen. Postveien vil da kunne fremstå som et kulturminne hvor skjøtsel og istandsetting fremstår som en helhet. Vurdering av tiltak gjøres i samarbeid med kulturvernmyndighetene for en best mulig bevaring av postveien.

Amdamsneset og postnaustet byr på spennende formidlingsmuligheter for kommunene, og naustet som dagsturhytte er under planlegging av arkitekt. Hytten gir en god mulighet for å satse på formidling om postveien til de som farter sjøveien i småbåter som for eksempel kano eller kajakk.

Det anbefales at arbeidet startes med en kartlegging av enkeltminner som har TG3 og TG2, for å vurdere hvilke tiltak som skal igangsettes og hvor omfattende arbeidet blir. Vurderingen kan gjøres i kombinasjon med normalt skjøtselarbeid på veien og enkeltminnene som er merket med TG1.

Forslag til videre arbeid:

- En profesjonell prosjekthåndtering hvor kulturminnefaglige byggeledere og rådgivere påkobles i felt
- Viktig å huske på at arbeidet ved istandsetting av historisk vei er en *byggeplass* og da må alle HMS-rutiner på plass.
- Kostnadsberegning for skjøtsel og istandsetting
- Hvem skal ha ansvaret for arbeidet som skal utføres? Samarbeid med kulturvernmyndigheter er viktig for korrekt utført istandsetting og skjøtsel. Vil det være behov for opplæring?
- Opprette kontakt med grunneiere, historielag og andre som blir berørt/er relevante for postveien
- Lage en plan for årlig skjøtselsarbeid, hvem som har ansvar for det og i hvilket tidsrom det skal utføres.
- Ta stilling til om det kreves flere tiltak med veien enn de som er oppført i rapporten
- Eventuelt annet som kan dukke opp av arbeid knyttet til postveien

8 Vedlegg

8.1 Veiens tilstandsgrader for parsellene

Inndelingen av postveien etter tilstandsgrader og behov for tiltak er på følgende måte:

- **Grønn** = TG0 Ingen tiltak nødvendig
- **Gul** = TG1 Ordinært tiltaksbehov
- **Oransje** = TG2 Moderat tiltaksbehov
- **Rød** = TG3 Betydelig tiltaksbehov
- **Blå** = TG4 Tapt vei
- **Grå** = TG9 Ikke registrert

Tilstandsgradene gjelder kun for selve veien og ikke de veirelaterte kulturminnene. Inndelingen av tilstandsgrader for enkeltminnene som er relatert til veien står oppført i tabell.

8.1.1 Oversikt over tilstandsgrader parsell 1

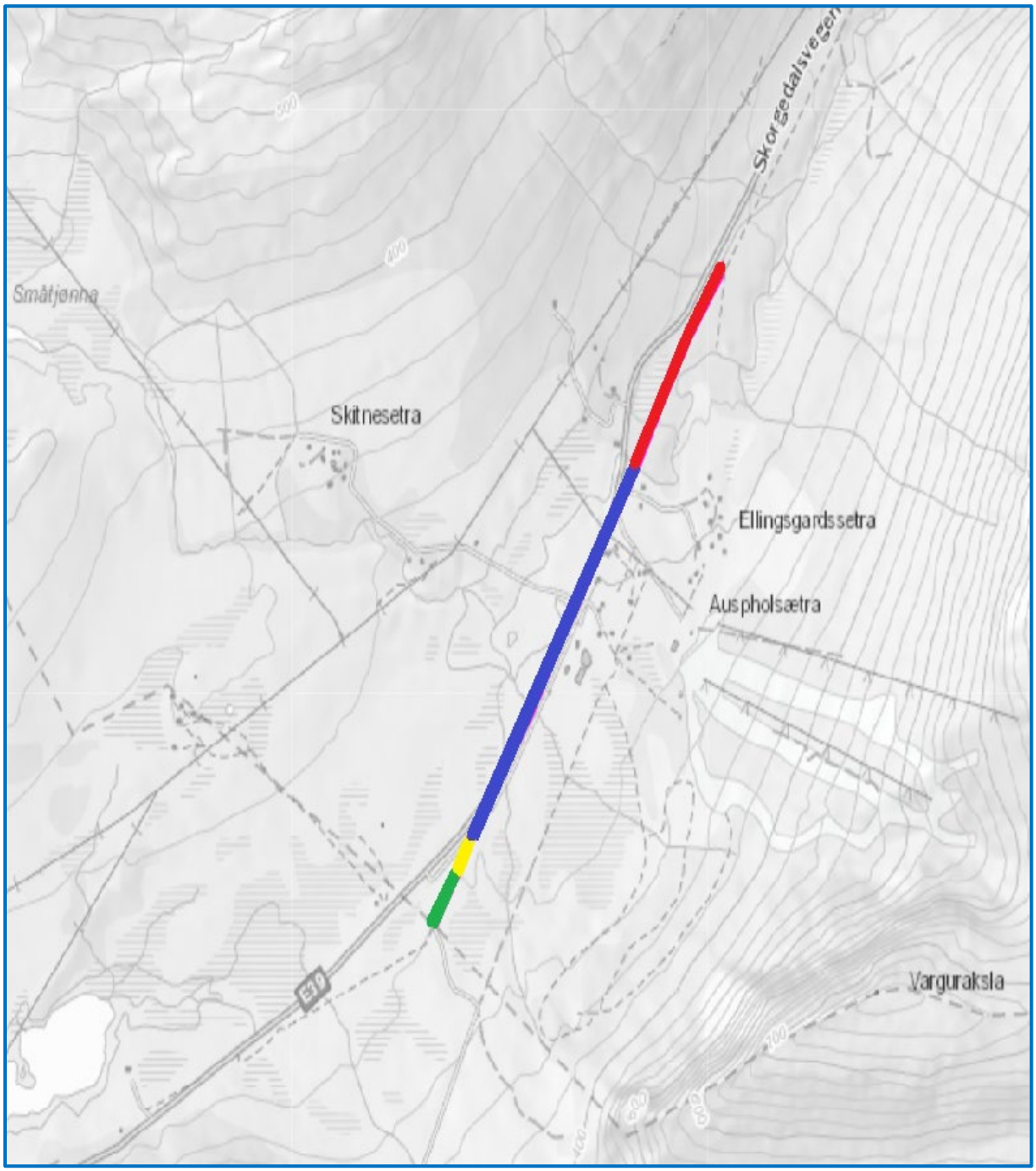

Parsell 1 på Ørskogfjellet, Vestnes kommune

8.1.2 Oversikt over tilstandsgrader parsell 2

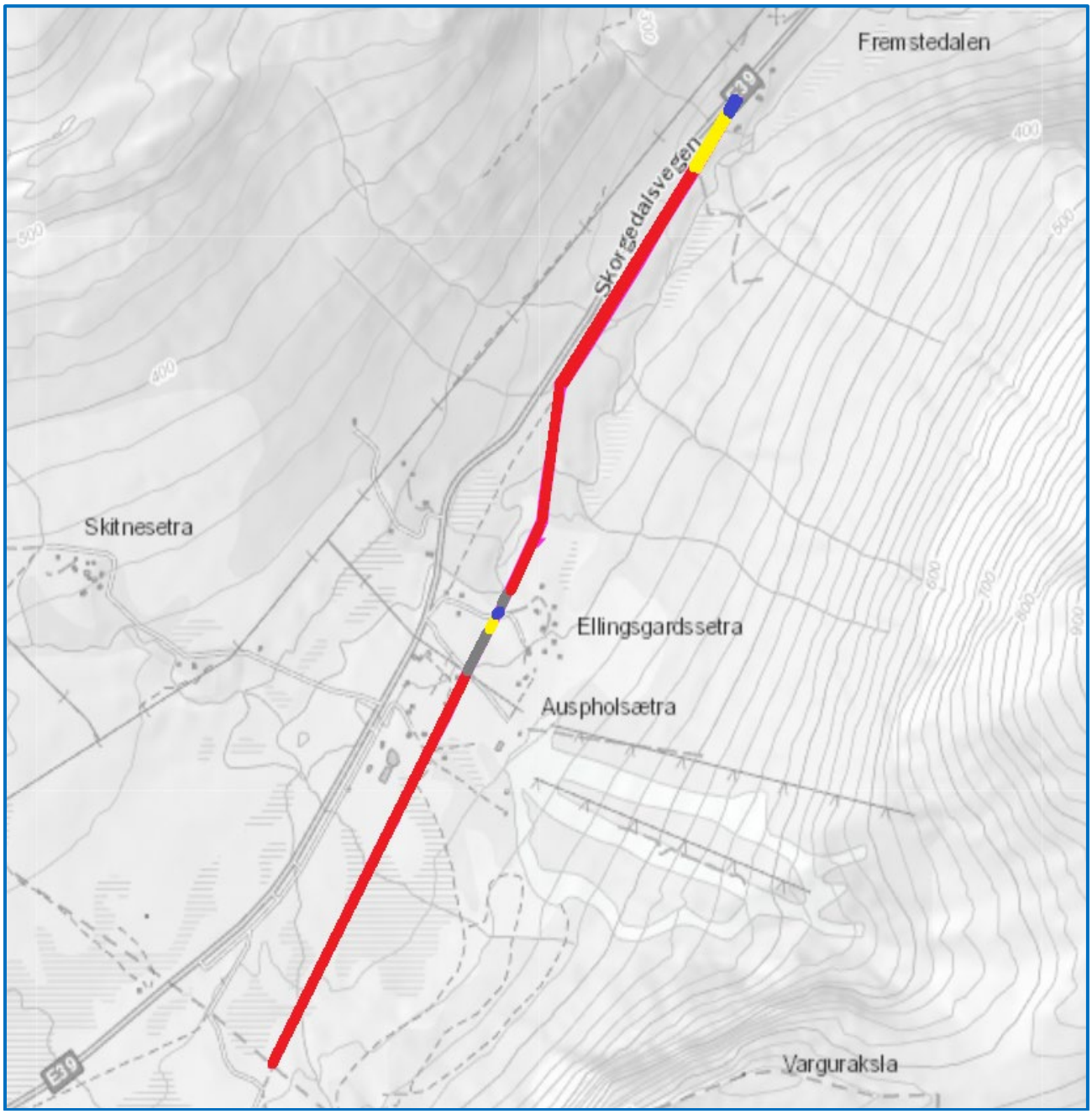

Parsell 2 Ørskogfjellet

8.1.3 Oversikt over tilstandsgrader parsell 3

Parsell 3 Fremstedal – Skorgeneskleiva

8.1.4 Oversikt over tilstandsgrader parsell 4

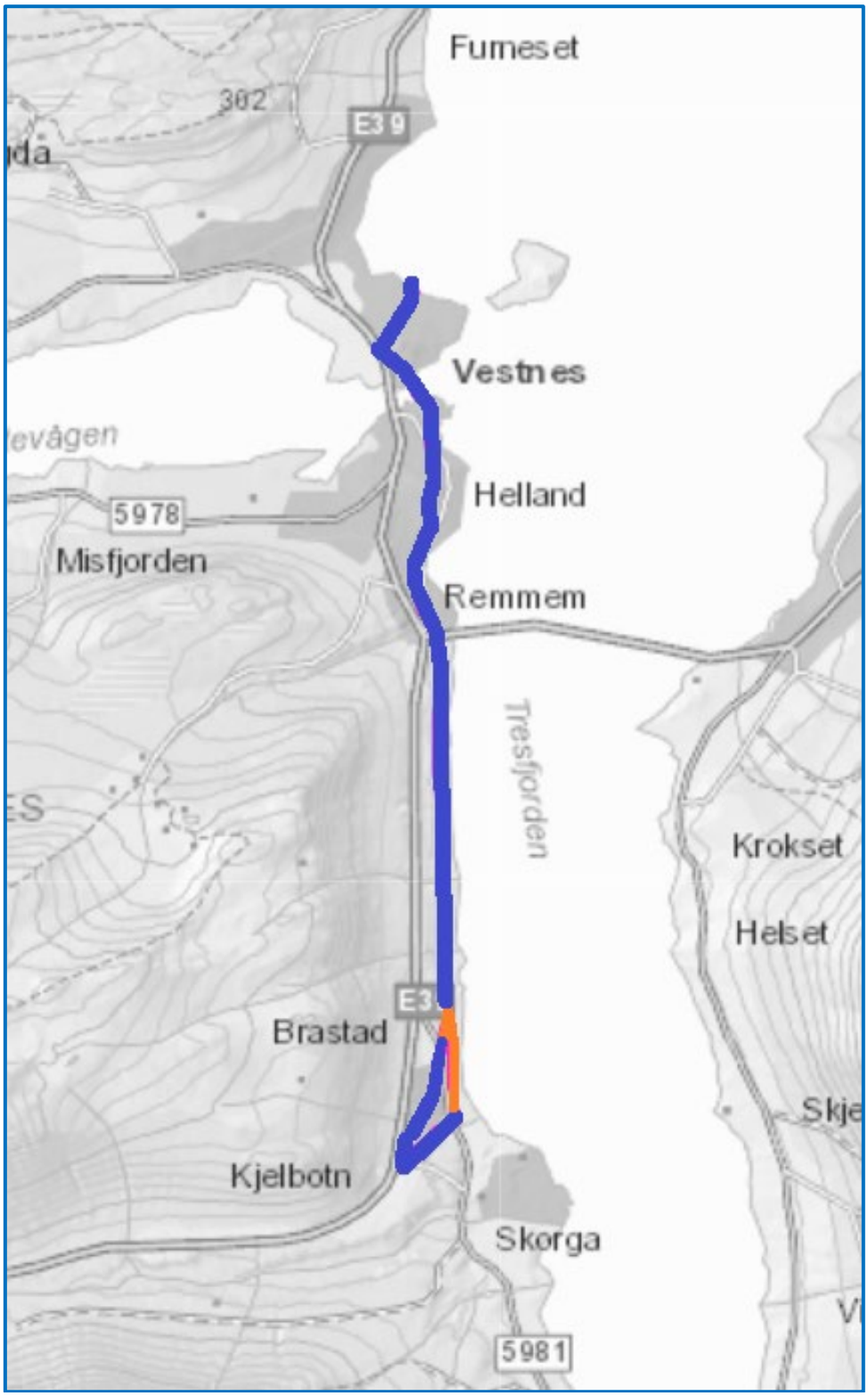

Parsell 4 Skorgeneskleiva – Vestnes

8.2 Fotoliste

8.2.1 Parsell 1 Ørskogfjellet kommunegrense – Nyfonnsletta (1830-trase)

Foto 5542 – 5543 og 5551

Foto 6269 til 6277

Foto 6279 til 6284

8.2.2 Parsell 2 Ørskogfjellet kommunegrense – Nyfonnsletta (1786-trase)

Foto 5544 til 5550

Foto 5552 til 5555

Foto 5557 til 5559

Foto 6214 til 6227

Foto 6229 til 6232

Foto 6235 til 6236

Foto 6239 til 6246

Foto 6248 til 6251

Foto 6253 til 6268

8.2.3 Parsell 3 Fremstedal – Skorgeneskleiva

Foto 5560 til 5565

Blåhuset, Vestnes

8.2.4 Parsell 4 Skorgeneskleiva – Vestnes/Kvalvika

Foto 5568 til 5571

8.3 Kilder

Berrum, Hans (1902): Norges posthistorie 1647 – 1719. Kristiania MCMII J. W. Cappelen.

(1906): Norges posthistorie 1720 – 1814. Centraltrykkeriet Kristiania.

Skyssplikt. Lokalhistoriewiki.no
https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Skyssplikt [Lesedato: 20.10.2020]

Skysstasjoner. Lokalhistoriewiki.no
https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Skysstasjon [Lesedato: 20.10.2020]

Statens Vegvesen (2019): Postvegen Stavanger – Bergen – Trondheim. Rettleiar for skjøtsel, vedlikehald og restaurering. Norsk Vegmuseum

Vegminner i Møre og Romsdal fylke. Veghistorie i Norge – med hovedvekt på tidsrommet 1537 – 1960. Statens vegvesen Møre og Romsdal, 2001